

**Musiikki välineenä varhaiskasvatusikäisten
tunnekasvatuksessa**

Riika Eloranta

Varhaiskasvatustieteen kandidaatin tutkielma

Kevätlukukausi 2015

Kasvatustieteiden laitos

Jyväskylän yliopisto

TIIVISTELMÄ

Eloranta, Riika. 2015. Musiikki välineenä varhaiskasvatukseen tunnekasvatuksessa. Varhaiskasvatustieteen kandidaatin tutkielma. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden laitos.

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, miten tunnekasvatusta toteutetaan päiväkodeissa ja mitä tunnekasvatuksen työtapoja päiväkodin kasvattajahenkilökunnalla on käytössään. Lisäksi selvitettiin, miten musiikkia hyödynnetään päiväkotiryhmien tunnekasvatukseen välineenä ja mitä musiikkikasvatuksen työtapoja päiväkodin kasvattajahenkilökunnalla on käytössään.

Tutkimus on toteutettu sähköisenä kyselylomaketutkimuksena aineistoon valituissa päiväkodeissa Seinäjoella ja Jyväskylässä. Päiväkodit valittiin kyselyyn arpomalla. Kysely on suunnattu kaikille päiväkodin kasvattajahenkilökunnan jäsenille. Tutkimus on pääasiassa määrällinen, mutta tuloksia on analysoitu myös laadullisesti.

Tutkimustulokset osoittivat, että kyselyyn vastanneista suurin osa ei käytä musiikkia tunnekasvatukseen tukena. Musiikkia kuitenkin hyödynnetään monipuolisesti päiväkotiryhmien arjessa sekä omana toimintanaan kuin muiden toimintojen yhteydessä. Vain harvalla vastanneista oli ryhmässään käytössä joku tietty musiikkikasvatukseen suuntaus, mutta niitäkin oli hyödynnetty. Pystyäkseen hyödyntämään musiikkia enemmän lapsiryhmässään, vastaajat kokivat tarvitsevänsä eniten lisää koulutusta sekä materiaaleja.

Tutkimuksen johtopäätöksenä voidaan todeta, että musiikkia hyödynnetään jo jonkin verran osana päiväkotiryhmien tunnekasvatusta. Musiikin käytön hyötyjä tulisi kuitenkin tuoda enemmän päiväkotien kasvattajahenkilökunnan tietoisuuteen. Lisäksi kasvattajahenkilökunnalle voisi tarjota lisää tietoa, miten musiikkia voidaan käyttää välineenä varhaiskasvatukseen tunnekasvatuksessa.

Hakusanat: varhaiskasvatus, musiikki, tunnekasvatus, tunteet

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO.....	5
2	MUSIIKKI TUNNEKASVATUKSESSA.....	7
2.1	Tunnekasvatuksen määrittely.....	7
2.2	Musiikkikasvatuksen määrittely.....	10
2.2.1	Musiikin kokonaisvaltainen vaikutus.....	11
2.2.2	Tunteiden käsittely musiikin avulla.....	13
3	TUNNE- JA MUSIIKKIKASVATUKSEN TOTEUTUMINEN	
	PÄIVÄKODISSA	16
3.1	Tunnekasvatuksen työkaluja.....	16
3.2	Musiikin menetelmiä.....	17
4	TUTKIMUSKYSYMYS	22
5	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN.....	23
5.1	Tutkimuksen lähestymistapa.....	23
5.2	Kyselylomake	23
5.3	Tutkimuksen eteneminen ja tutkittavat.....	25
5.4	Luotettavuus ja eettisyys	27
5.5	Aineiston analyysi	29
6	TULOKSET.....	32
6.1	Tunnekasvatuksen toteuttaminen päiväkotiryhmissä.....	32
6.2	Musiikin hyödyntäminen varhaiskasvatusikäisten tunnekasvatuksessa	34
7	POHDINTA.....	38
7.1	Tulosten tarkastelu	38
7.2	Tutkimuksen rajoitukset ja vahvuudet	39
7.3	Jatkotutkimustarpeet.....	40

LÄHTEET	42
LIITTEET.....	48

1 JOHDANTO

Musiikin voima on salaperäistä ja mielenkiintoista. Musiikki on ollut mukana ihmisten toiminnassa ja elämässä aikojen alusta lähtien. Se on keskeinen osa ihmisyyttä ja sillä on suuri vaikutus ihmiseen. Musiikki aktivoi aivoja vilkastuttamalla niiden verenkiertoa ja aineenvaihduntaa. Monet tutkijat ovat jopa sitä mieltä, että musiikki on ihmiselle elintärkeää. Ei ole tiedossa yhtään kansaa tai ihmisryhmää, jolle musiikki ei millään tavalla olisi tuttua. Musiikki vaikuttaa ihmisen keskittymiskykyyn, käyttäytymiseen, luovuuteen, itsetuntoon ja itsekuriin. Vaikuttaakin siltä, että useita musiikin avulla opituista taidoista ja valmiuksista voidaan hyödyntää eri elämän osa-alueilla. (Vartiovaara 2006.)

Musiikki on hyödyllinen apuväline varhaiskasvatuksessa ja erityisesti tunnekasvatuksessa. Musiikkia voidaan hyödyntää myös silloin kun sanoja ei vielä löydy omille tunteille ja ajatuksille (Kurkela 1997, 18). Mediassa on tuotu viime vuosina esille lapsiperheiden pahoinvointi (ks. esim. yle.fi. 2012.) Huostaanotot ovat lisääntyneet ja perheiden tuen tarve on kasvanut. Nämä tekijät näkyvät myös lapsiryhmän tuen tarpeissa.

Musiikkia voidaan käyttää apuvälineenä monipuolisesti erilaisissa lapsiryhmien tilanteissa, esimerkiksi siirtymätilanteissa, tunteiden käsittelyssä tai luovassa toiminnassa. Monet päiväkodin kasvatushenkilökunnan jäsenet kuitenkin kokevat musiikin vaikeaksi työvälineeksi ja sen käyttö voi siksi jäädä melko vähäiseksi erityisesti, jos kasvattajahenkilökunnassa ei ole musiikillisesti osaavaa työntekijää. Tämän tutkielman tarkoitus on osoittaa, että musiikin hyödyntäminen lapsiryhmässä ei ole vaikeaa ja paljon on kiinni omasta asenteesta ja rohkeudesta kokeilla.

Musiikin on todettu vaikuttavan myönteisesti lasten koulumenestykseen, älykkyyteen ja sosiaalisuuteen. Thompsonin, Schellenbergin ja Husainin (2004) tutkimuksessa todettiin, että ne kuusivuotiaat, jotka olivat saaneet musiikillista opetusta tunnistivat paremmin erilaisia tunteita, kuin ne jotka eivät olleet saaneet musiikillista opetusta. Lisäksi Bastian on todennut tutkimuksissaan, että musiikkipainoittaisen opetussuunnitelman myötä lapset olivat kaikilla alueilla

etevämpiä, kuin ne, jotka eivät olleet opiskelleet musiikkipainoittaisen opetus-suunnitelman mukaan. Tutkimuksen mukaan muun muassa lasten oppimismotivaatio ja yleinen älykkyydosamäärä nousi, keskittymiskyky ja luovuus parani- vat sekä emotionaalinen herkkyys ja vastaanottokyky kehittyivät. Lisäksi yh- teissoitto oli kehittänyt lasten sosiaalisia taitoja ja vähentänyt samalla koulukiu- saamista. (peda.net. 2000.) Tutkimustuloksista ja todetuista hyödyistä huolimatta, musiikin opetuksesta luovutaan ensimmäisten joukossa muun muassa ta- loudellisiin tekijöihin vedoten. Esimerkiksi Seinäjoella aiotaan luopua musiikki- luokista kunnan säästötoimena (ilkka.fi. 2015).

Tämän tutkielman tarkoitus on myös osoittaa, miten musiikkia voidaan hyödyntää tunnekasvatuksessa päiväkodin arjessa. Ehkä jotkut päiväkodin kasvatustyöntekijät saavat siitä kannustusta tai vinkkejä omaan työhönsä. Tutkielma tuottaa tietoa siitä, miten tunnekasvatusta toteutetaan päiväkodeissa ja hyödynnetäänkö musiikkia siinä apuvälineenä. Nykypäivänä, kun monilla lap- silla on tuen tarpeita, on tärkeää pohtia, miten päiväkodeissa voidaan toimia lasten hyvinvoinnin hyväksi. Käytökseen liittyviä tuen tarpeita on noin 7-25 prosentilla lapsista (Egger & Angold 2006). Opinnäytteen tavoite on olla myös konkreettisella tasolla hyödyllinen päivähoiton kasvattajahenkilökunnalle.

2 MUSIIKKI TUNNEKASVATUKSESSA

2.1 Tunnekasvatuksen määrittely

Tunnekasvatuksella (*social and emotional learning, SEL*) tarkoitetaan opetusta, jonka kautta lapsi tulee tietoiseksi itsestään ja toisista, pystyy tekemään vastuullisia päätöksiä ja käsittelemään omaa ja toisten käytöstä ajattelun, tunteiden ja käytöksen yhdistämisen kautta (Brackett & Rivers 2014). Tässä tutkimuksessa ei perehdytä tunnekasvatuksen taustoihin vaan lähtökohtana on musiikin kautta tunnekasvatuksen toteuttaminen. Tunnekasvatus kehittää lasten tunnetaitoja. Tunnetaidoilla tarkoitetaan erilaisten ongelmien ja aggressioiden käsittelykykyä, turhautumien sietoa sekä impulssien hallintaa. Tunnetaitoon kuuluu myös kyky aidosti kohdata ja suvaita erilaisia ihmisiä. (Jalovaara 2005, 96.) Tunnetaidot liittyvät läheisesti sosiaalisiin taitoihin. Sosiaalisilla taidoilla tarkoitetaan niitä taitoja ja valmiuksia, joiden avulla lapsi ratkaisee ongelmia arkipäivän tilanteissa ja saavuttaa henkilökohtaisia päämääriään siten, että päädytään positiiviseen lopputulokseen sosiaalisissa tilanteissa. Lapsen sosiaaliset taidot koostuvat useista alataidoista, joita ovat itsesäätely ja tunnetaidot (esim. empatia ja impulssien hallinta), sosiokognitiiviset taidot (esim. havainnot ja tulkinnat sekä tavoitteiden ja ratkaisujen ennakointi ja arviointi), sosiaaliset taidot (esim. kommunikointi, kuunteleminen, jakaminen, auttaminen, yhteistyö) sekä kiintymyssuhteet ja osallisuus (esim. tyytyväisyys sekä yhteisöllisyyden ja kuulumisen kokemus). (Nurmi ym. 2014, 61.) Golemanin mukaan tunneälyn merkitystä on alettu korostaa vasta viimeisen reilun kymmenen vuoden aikana. Tunteiden ei koeta olevan älyn tiellä vaan niitä voidaan käyttää kognitiivisten kykyjen kanssa rinnakkain. (Sinkkonen 1997, 48.)

Tieteellisessä käsitteenmäärittelyssä erotetaan tunteet (*feelings*), emootiot (*emotions*) (myös mielenliikutus; Jalovaara 2005, 26) ja mielialat (*moods*) (Sinkkonen 1997, 48). Tunteet ovat yksityisesti koettuja emootioita, kun taas emootiot ovat usein ulkoisesti havaittavissa ja mitattavissa. Eerolan ja Saarikallion (2010,

260) mukaan tunteet ja emootiot ovat usein lyhytkestoisia ja intensiivisiä prosesseja, joilla on useimmiten selkeä kohde ja syy. Mielialat ovat puolestaan pitkäkestoisempia taustalla vaikuttavia olotiloja, joiden tuntemisella ei välttämättä ole selkeää syytä. Mielialat ovat emootioita ja tunteita heikompia, mutta ne voivat vaikuttaa tunteiden kokemiseen. (Eerola & Saarikallio 2010, 260.)

Lapsuuden tunnekokemukset ovat merkityksellisiä, sillä ne vaikuttavat aivojen tunneratojen kehitykseen ja toimintaan. Emotionaaliset kokemukset vaikuttavat myös persoonallisuuden muovautumiseen. Kokemukset jättävät jäljet tunneainvojen alueelle. Pysyvät jäljet jäävät toistuvista ja voimakkaista kokemuksista. Ihmisen aivojen ylin kuorikerros puolestaan jatkaa kypsymistään aikuisuuteen asti. Aivokuori ja etuotsalohko vastaavatkin toiminnan rauhoittamisesta ja kontrolloimisesta, joka kehittyy iän myötä. (Jalovaara 2005, 19.) Kullberg-Piilolan (2005, 18-30) mukaan lapsi oppii ymmärtämään, miltä hänestä tuntuu, samalla kun hän opettelee, mikä on kiellettyä ja mikä sallittua: hän oppii yhdistämään "pahan mielen" ei-toivottuihin asioihin ja "hyvän mielen" iloiisiin asioihin. Tunteita kokiessaan ja niitä toisten kanssa jakaessaan lapsi oppii ymmärtämään, että muillakin on samanlaisia tunteita. Myös ikävämille tunteille ja kiukulle tulisi antaa tilaa ja oppia käsittelemään ne yhdessä, tällöin ikävätkään tunteet eivät tunnu niin ahdistavilta ja raskailta. Lapsen on hyvä oppia myös ryhmässä nimeämään tunteitaan, kun hän on havainnut kotona, että kaikki tunteet ovat sallittuja, vaikka kaikenlainen käytös ei olekaan. Se, että muillakin saman ikäisillä lapsilla on samanlaisia tunteita kuin hänellä, on tärkeä havainto kasvavalle lapselle. Vähitellen lapselle kehittyvät valmiudet empatiaan: hän ymmärtää miltä toisesta tuntuu ja osaa asettua tämän asemaan. (Kullberg-Piilola 2005, 18-30.) Empatiakykyä, eli taitoa tehdä havaintoja toisten tunteista, ajatuksista ja aikomuksista sekä kykyä arvioida ja ennustaa oman toimintansa seurauksia, tarvitaan myös sosiaalisten taitojen muodostumiseen (Nurmi ym. 2014, 61).

Ikävämpiä emootiota kokiessaan ihmisen ajattelu- ja toimintataipumukset kaventuvat (esim. pelkoa tuntiessaan ihminen pyrkii pakenemaan). Positiivisia tunteita kokiessaan, ajattelu- ja toimintataipumukset vuorostaan laajenevat ja

avautuvat erilaisille mahdollisuuksille. Positiiviset emootiot laajentavat ajattelua ja toimintaa, tukevat luovuutta, uteliaisuutta ympäröivään maailmaan sekä yhteyttä toisiin ihmisiin. (Nolen-Hoeksema, Fredrickson, Loftus & Wagenaar 2009, 405-406.) Kun lapsi kokee positiivisia tunteita ja hyväksyntää, hän haluaa oppia ja sisäistää uusia asioita sekä toimia ympäristössään. Emootiot vaikuttavat muun muassa ihmisen tarkkaavuuteen ja muistiin (Jalovaara 2005, 26). Tunnekasvatuksen avulla voidaan yhdessä harjoitellen ja jutellen luoda uusia toimintatapoja vanhojen toimimattomien tilalle. Vygotskyn (1978, 86-87; ks. myös Nurmi ym. 2014, 72-73) mukaan eteenpäin vievää kehitystä tapahtuu lähekehityksen vyöhykkeellä (*zone of proximal development*). Tämä tarkoittaa tapahtumaa, jonka aikana lapsi hallitsee taidon, jota ei vielä yksin hallitse, joko kasvattajan tai vertaisensa tukemana. Myöhemmin ne sisäistyvät lapsen omiksi taidoiksi.

Tunteiden säätelykykyä tarvitaan niin positiivisiin tunteisiin kuin kielteisiin ja ahdistaviinkin tunteisiin. Sosioemotionaalisesti taitavat lapset osaavat käsitellä ja ilmaista näitä tunteita sosiaalisesti hyväksyttävämällä tavalla kuin lapset, joiden taidot ovat puutteellisia. (Psykologien kustannus 2012, 13.) Lapsia kasvatetaan tällä hetkellä siihen, että tunteiden hillitseminen on kiltteyttä. Lapsen tulee kuitenkin oppia hillitsemään tunteitaan ja arvioitava oikea aika tunteiden purkauksille. Omien tunteiden hyväksyminen auttaa myös hyväksymään kavereiden erilaiset tunteet. Kun lapsi oppii sanoittamaan tunteitaan, hänen ei tarvitse esimerkiksi osoittaa vihaansa lyömällä. Vähitellen hän myös huomaa, että pelkkä tunne ei vahingoita mutta teko vahingoittaa. (Kullberg-Piilola 2005, 30-33.) Lapsen ajatteluprosessit (tarkkaavuus, ajattelu, muisti, järjestyminen ja uskomukset), tunneprosessit (empatia ja tunteiden säätely) ja toimintatavat (esim. leikkiin onnistuneesti osallistuminen tai kohteliaasti keskeyttäminen) vaikuttavat lapsen tapaan reagoida ympäröivään sosiaaliseen maailmaan (Psykologien kustannus 2012, 15).

Aiemmat tutkimukset ovat osoittaneet, että tunnekasvatus kehittää lasten tunnetaitoja. Cefai, Ferrario, Cavioni, Carter ja Grech (2014) havaitsivat tutkimuksessaan alakoulun oppilaita, että tunnekasvatus kehitti oppilaiden tunnetai-

toja sekä vähensi sosiaalisia, emotionaalisia ja käyttäytymisen ongelmia verrattuna kontrolliryhmään. Opettajien haastatteluissa ilmeni, että tunnekasvatus edisti myös lasten oppimistaitoja kehittämällä kuuntelu-, yhteistyö- ja keskittymiskykyä sekä syventämällä ystävyyssuhteita. Denham, Bassett, Mincic, Kalb, Way, Wyatt ja Segal (2012) selvittivät tutkimuksessaan tunnekasvatuksen hyötyjä kolmen neljävuotiaiden ryhmän avulla. Tulokset osoittivat, että tunnetaitojen riskiryhmässä olevat lapset hyötyivät tunnekasvatuksesta eniten. Ryhmän lasten tunteiden ilmaisu, tunnetieto, tunteiden säätely ja ristiriitatilanteiden selvittäminen kehittivät säännöllisen tunnekasvatuksen myötä. Tunne- ja sosiaaliset taidot parantavat lapsen viihtyvyyttä päivähoidossa sekä lisäävät oppimismotivaatiota ja ehkäisevät kiusaamista (Jalovaara 2005, 98).

2.2 Musiikkikasvatuksen määrittely

Musiikkikasvatus on osa taidekasvatuksen monipuolista kirjoa (Jalovaara 2005, 97). Musiikkikasvatuksella voidaan tarkoittaa musiikkipedagogista tutkimusta, musiikin opetusta sekä musiikin avulla kasvatusta (Väkevä 1999). Tässä tutkimuksessa musiikkikasvatusta hyödynnetään tunnekasvatuksen tavoitteisiin. Musiikkikasvatusta tarkastellaan siis musiikin lapsen musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi yksilön persoonallisuuden opetuksen ja musiikin avulla kasvatamisen näkökulmista. Varhaisiän musiikkikasvatus vaikuttaa muotoutumiseen. Varhaisiän musiikkikasvatuksen ensisijaisena tavoitteena on musiikinrakkauden herättäminen. Lapsille soveltuvien toimintatapojen avulla edistetään kokonaisvaltaista oppimista ja kasvamista musiikin avulla. (Hongisto-Åberg ym. 1998, 9.)

Musiikilliseen toimintaan osallistuminen, esimerkiksi laulamalla, soittamalla tai kuuntelemalla, stimuloi laajasti aivoyhteyksiä. Musiikilla onkin monipuolisia hyötyjä aivojen toiminnalle. Musiikki kehittää kielellisiä taitoja, kasvat-
taa emotionaalista joustavuutta ja empatiakykyä. Lisäksi musiikki kehittää keskittymiskykyä ja itseluottamusta. (The Royal Conservatory 2014, 2.) Tutkimuk-

sessaan Schellenberg (2004) havaitsi, että soittotunnit kehittivät lasten älykkyyssosamäärää verrattuna kontrolliryhmään.

Musiikkikasvatus tukee opiskelua ja oppimista myös yleisesti. Juvosen, Lehtosen ja Ruismäen (2012) tutkimuksessa selvisi, että musiikkiharrastus on yhteydessä eri luokkatasoilla muista oppiaineista pitämiseen. Tulokset viittasivat myös siihen, että musiikkiharrastus tukee minäkuvan lisäksi myös pystyvyyteen kohdistuvia odotuksia. Yazejian ja Peisner-Feinberg (2009) puolestaan havaitsivat tutkimuksessaan, että musiikki- ja liiketaukojen avulla varhaiskasvatusikäisten lasten tutkimusryhmän kommunikaatiotaidot kehittivät kontrolliryhmään verrattuna. Suullisten kommunikaatiotaitojen on havaittu olevan yhteyksissä myöhempään lukutaitoon, jolloin varhaiset kommunikaatiotaidot voivat parantaa myöhempiä opiskelutaitoja.

2.2.1 Musiikin kokonaisvaltainen vaikutus

Musiikki vaikuttaa ihmiseen kokonaisvaltaisesti. Musiikin elementit, rytmi, melodia ja harmonia, vaikuttavat ihmiseen niin fyysisellä kuin psyykkisellä tasolla (Ahonen-Eerikäinen 2000, 97). Musiikin elementit voidaan määritellä myös laajemmin. Tällöin ne ovat rytmi/tempo, melodia, harmonia, sointiväri, dynamiikka ja muoto sekä kesto (Hongisto-Åberg ym. 1998, 23; Kaisto, Muhonen & Peltola 2012, 8-9). Kurkela (1997, 12-13) on eritellyt musiikin vaikutuksen prosesseja kolmeen kategoriaan: taitovyöhykkeeseen, tietovyöhykkeeseen ja tunnevyöhykkeeseen. Taitovyöhykkeellä tarkoitetaan kuulemisen fysiologista ilmiötä. Tietovyöhykkeellä henkilö analysoi kuulemaansa (esim. soittimen tunnistus ja mahdollisesti sävelkorkeus). Tunnevyöhykkeellä kognitiivisten periaatteiden tuottamia kokonaisuuksia analysoidaan ja arvioidaan (esim. musiikki oli miellyttävää). Tunnevyöhyke vaikuttaa muun muassa päätöksentekoon ja motivaatioon, sillä peruste pysyttäytyä jonkin vaikutuspiirissä tai pyrkiä siitä pois, löytyy lähes aina tunnevyöhykkeeltä. (Kurkela 1997, 12-13.)

Myös musiikin kehollisia vaikutuksia voidaan tarkastella musiikin elementtien kautta. Rechartin mukaan musiikin rytmi vaikuttaa ihmiseen sekä

stimuloivasti että depressoivasti. Tämä voidaan havaita kehon rytmisissä systeemeissä, verenkierrossa, hengityksessä, sydämen sykkeessä ja mielialassa. (Lehtonen 1989, 29.) Nopeutuva rytmi koetaan hallinnan menetyksenä ja paniikkina, hidastuva rytmi puolestaan rauhoittavana ja rentouttavana (Ahonen-Eerikäinen 1997, 58). Pieni lapsi voi musiikin, erityisesti rytmin, avulla myös hahmottaa ja jäsentää aikaa (Sinkkonen 1997, 43). Harmonia vaikuttaa ihmisen tunteisiin: duurisoinnut tuovat rohkeutta ja mollisoinnut helpottavat surun ja murheen tunteita (Ahonen 1997, 44). Melodia vaikuttaa ajatuksiin sekä aktivoi kognitiiviset toiminnot ja ongelmanratkaisun. Melodian teemat vaikuttavat ihmisiin ”jännityksien” ja ”vapautuksien” kautta niin fyysisesti kuin psyykkisesti. (Ahonen-Eerikäinen 1997, 58.)

Musiikin kokeminen on neurofysiologinen kokemus. Äänen havaitsemiseen vaikuttavat aikaisemmat kokemukset, persoonallisuus, odotukset ja samanaikaiset ärsykkeet. Musiikki aktivoi sekä ihmisen kehoa että mieltä, sillä se stimuloi ihmistä psyykkisesti ja fyysisesti. Musiikilla on myös neurofysiologia ja psykologia vaikutuksia. (Ahonen-Eerikäinen 1997, 57.) Miellyttävää musiikkia kuunnellessa aivot aktivoituvat laajasti aivokuoren alueelta, aivojen syvistä osista, keskiaivoista, tyvitumakkeista, manteliumakkeesta, hippokampuksesta, otsalohkon alaosaan ja pihtipoimusta. Tätä aivokokonaisuutta kutsutaan mesolimbiseksi järjestelmäksi, ja se säätelee palkitsevuutta, motivaatiota, mielihyvää ja tunteita. Lisäksi se vaikuttaa ihmisen kehon tilaan säätelemällä hormonitoimintaa, immuunijärjestelmän toimintaa sekä autonomista hermostoa. Nämä aivojen osat ovat merkityksellisiä oppimisessa, muistin toiminnassa ja kehon toimintatilan säätelyssä. (Huotilainen 2013, 98.) Manteliumake (*amygdala*) on keskeinen aivorakenne nopeiden ja usein tiedostomattomienkin tunnereaktioiden muodostumisessa. Se ohjaa esimerkiksi pelkoreaktion syntymistä uhkaavassa tilanteessa sekä vaikuttaa siihen, millaiseksi käyttäytyminen eri tilanteissa muodostuu. Manteliumake vaikuttaa myös tehostavasti muistijälkien muodostumiseen silloin kun tilanne aiheuttaa ihmisessä voimakkaita tunteita. (Nurmi ym. 2014, 101.) Musiikin kuuntelu siis aktivoi samaa aivoaluetta, kuin nopeat tunnereaktiot.

2.2.2 Tunteiden käsittely musiikin avulla

Puhutun ja luetun kielen tavoin musiikki koostuu symboleista. Musiikki symboloi ajatuksia ja tunteita ekspressiivisten symboloiden kautta. Se tarjoaa ei-sanallisen, symbolisen, lempeän keinon kohdata tilanteita niiden konkretisoidumatta liikaa. (Kurkela 1997, 18.) Musiikki tarjoaa myös mahdollisesti ainutlaatuisen keinon tunneilyn käyttämiseen ja molempien aivopuoliskojen kokemuksen hyödyntämiseen. Oikea aivopuolisko tuottaa ja tuntee sen musiikillisen elämyksen, jolle ei kielessä löydy sanoja. Vasen aivopuolisko puolestaan vastaa mielihyvän ja tyydytyksen havainnoinnista ja käsittelemisestä. Ymmärrys musiikista tuottaa nautintoa, mutta ilman syvempää tunnetta se on pelkkää teoriaa. (Sinkkonen 1997, 49.)

Musiikki on tunteiden sanaton kieli. Kieli soveltuu hyvin asioiden täsmälliseen määrittelyyn, mutta esimerkiksi vivahteiden tai kokonaisvaltaisten kokemusten kuvailussa sen mahdollisuudet ovat rajalliset. Musiikki voi olla tunteen maailmassa tavalla, johon kieli ei pysty. (Sinkkonen 1997, 48; Ahonen-Eerikäinen 1997, 56.) Tämän takia musiikki on myös mainio väline pienille lapsille, joiden kieli on vielä rajallinen. Musiikin avulla voidaan myös konkretisoida amodaalisia periaatteita, jotka tuottavat kokemuksia eri aistialueilla (liittyvät esim. volyymin, nopeuden ja tapahtumisen frekvenssien tulkitsemiseen). Kielen avulla näitä on lähes mahdoton konkretisoida. (Kurkela 1997, 20-21.) Kurkelan (1997, 22) mukaan musiikki voi auttaa kohtaamaan kokonaisvaltaisesti oman itseyden, sillä useilla itseyden sisältämällä periaatteilla on mahdollisuus ilmetä symbolisella tasolla musiikillisena ilmaisuna, merkitysisältönä ja kokemukseksi. Musiikki voi toimia myös itsehoidollisena keinona tunnistaa tunteita, käydä läpi kokemuksia ja tehdä psyykkistä työtä. Musiikin voimakas vaikutus tunteisiin selittyy osittain sillä, että se tavoittaa tunnekokemuksiin liittyviä monimutkaisia rakenteita monitasoisesti. (Saarikallio 2010, 282-284.) Lapsi voi löytää musiikista omaa tunnetilaansa vastaavia elementtejä ja siten samaistaa siihen tunteensa. Näin sisäinen asia, tunnetila tai ristiriita saa ulkoisen muodon, jolloin

sitä on helpompi käsitellä ja ymmärtää. Musiikin kautta voidaan käsitellä ulkoista sisäisenä ja sisäistä ulkoisena. (Sinkkonen 1997, 46.)

Useissa tutkimuksissa on todettu, että jopa varhaiskasvatusikäiset lapset voivat tunnistaa tunnetiloja musiikista. Nawrotin (2003) tutkimuksessa tutkittiin tunteiden ilmaisun havaitsemista musiikista. Tutkimus toteutettiin kahdessa osassa ja siihen osallistuivat sekä vauvat ja lapset että aikuiset. Tutkimuksen tulokset antavat olettaa, että kyky havaita tunnetiloja musiikista voivat johtua sekä synnynnäisistä tekijöistä että lapsuudessa opituista miellelyhtymistä. Yrtti (2011) selvitti tutkimuksessaan, pystyvätkö varhaiskasvatusikäiset lapset ilmaisemaan tunteita musiikin kautta. Tulokset osoittivat, että lapset kykenivät erottamaan iloisen, surullisen sekä vihaisen musiikin. Merkittäviä eroja tunteiden ilmaisussa musiikissa oli niiden lasten välillä, joilla ei ollut musiikkiharrastusta, ja niiden jotka harrastivat musiikkia. Musiikin voimakasta vaikutusta tunteisiin voidaan selittää osittain sillä, että se tavoittaa ihmiskokemuksen niin monitasoisesti: symbolisista mielikuvista ja kognitiivisesta prosessoinnista fysiologisiin refleksiin. (Eerola & Saarikallio 2010, 266.)

Eerolan ja Saarikallion (2010, 267-272 m) musiikillinen tunnekokemus syntyy monimutkaisessa musiikin, musiikkia kokevan yksilön ja ympäröivän kontekstin vuorovaikutuksessa. Musiikkiin liittyviä tekijöitä ovat musiikin rakenne sekä sen tulkinta. Musiikin rakenteen vaikutus musiikin herättämiin tunteisiin mielletään usein duuri-molli -tonaliteetin kautta. Duuri luo usein iloisen tunnelman, molli yksinkertaistetusti surullisen. On kuitenkin oltava varovainen tulkittaessa musiikkia näin suoraviivaisesti. Esimerkiksi suomalaisessa musiikissa molli-piirteet edustavat usein surun sijaan muun muassa kaihoa, kauneutta tai onnellisuutta. Yksittäinen elementti ei siis tuota tiettyä tunnetta, vaan eri piirteiden ja elementtien yhdistelmät. Musiikin tulkinnan emotionaaliseen sävyyn vaikuttavat esimerkiksi ajankäyttö ja dynamiikka. Tulkintaan liittyvät lainalaisuudet (tempo, artikulointi, voimakkuus) on löydetty myös puheäänien välittämien tunteiden tutkimuksessa. Musiikin herättämiin tunnekokemuksiin vaikuttavat myös erilaiset yksilöön ja tilanteeseen liittyvät tekijät. (Eerola & Saarikallio 2010, 267-272.) Musiikki ja tunteet liittyvät tiiviisti yhteen. Ihmiset

käyttävät musiikkia arkisissa toiminnoissa saadakseen tunnekokemuksia ja säädelläkseen tunteitaan ja mielialojaan. (Eerola & Saarikallio 2010, 259.) Musiikki on toimiva väline varhaiskasvatukseen tunnekasvatuksessa juuri musiikin ja tunteiden tiiviin yhteyden vuoksi. Ruokonen (1997) havaitsi kuitenkin tutkimuksessaan, ettei musiikilla ollut muita taideaineita merkitsevää yhteyttä empatian tai prososiaalisuuden kehittymiseen: kaikki taidemuodot auttavat lasta samastumaan toisen rooliin, ja taidekasvatus on merkityksellistä peilisolujen aktivoinnin kannalta.

Aivotutkimuksen mukaan musiikki ja laulaminen ovat mainioita puheopetuksen välineitä lapselle. Laulu on luonnollinen tapa kommunikoida. Tavujen ja äänteiden erottelu kehittyä musiikin avulla. Toisto on oppimisen kannalta olennaista. Pienten lasten laulujen piirteet tukevat puheen kehitystä ja hahmottamista, sillä jokaiseen tavuun liittyy oma sävel, jonka jälkeen tulee uusi sävel. Tämän rytmisyyden kautta lapsi oppii luonnollisesti tavutuksen. Musiikki ja laulaminen ovat erityisen merkityksellisiä toimintamuotoja niille, joiden ääniin liittyvä erottelukyky on keskimääräistä heikompi. (Ruokonen 2012, 125.) Musiikkiharrastus voikin helpottaa lukihäiriön oireita sekä kehittää lukunopeutta ja -tarkkuutta (Huotilainen 2013, 103). Puheen kautta myös lapsen kyky sanoittaa tuntemuksiaan, ja sitä kautta kyky ilmaista niitä, kehittyä. Taito- ja taideaineet tarjoavat mahdollisuuksia tunteiden ilmaisemiseen ja työstämiseen. Tunnetaitoinen lapsi osaa käsitellä omia tunnetilojaan ja ymmärtää myös toisten tunteita ja tarpeita. (Jalovaara 2005, 97.)

3 TUNNE- JA MUSIIKKIKASVATUKSEN TOTEUTUMINEN PÄIVÄKODISSA

3.1 Tunnekasvatuksen työkaluja

Päiväkodissa vuorovaikutustaitoja voidaan kehittää opettelemalla tunnekieltä. Tätä voidaan toteuttaa omia ja toisten tunteita nimeämällä. Elämysten ja kokemusten kautta voidaan myös tutustua tunteisiin. Tunnetaitojen tukena voidaan hyödyntää myös erilaisia tunnekasvatusohjelmia. (Jalovaara 2005, 96.) Tunteiden tunnistamista ja nimeämistä kannattaa harjoitella ja samalla oppii säätelämään omaa käyttäytymistään (Kerola, Kujanpää & Kallio 2007, 3).

Päivähoitoa ja esiopetusta ohjaavissa asiakirjoissa ei suoraan tuoda esille tunnekasvatusta, mutta päivähoiton merkitys lapsen tunne-elämän ylläpitäjänä ja edistäjänä tuodaan esille. Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2014, 24) korostetaan opetuksen merkitystä lasten eettisen kohtaamisen ja ajattelun taitojen sekä tunnetaitojen kehittymisessä. Päivähoitolain (1973; 36) mukaan päivähoiton tulee yleinen kulttuuriperinne huomioon ottaen edistää lapsen fyysistä, sosiaalista ja tunne-elämän kehitystä sekä tukea hänen esteettistä, älyllistä, eettistä ja uskonnollista kasvatustaan. Uudessa varhaiskasvatuslaki-luonnoksessa (Opetusministeriö 2015) on myös mainittu nämä samat edellä mainitut painotukset. Lisäksi lakiluonnos korostaa päivähoiton merkitystä jatkuvien, turvallisten ja lämpimien ihmissuhteiden tarjoajana.

Erilaisia tunnekasvatusmateriaaleja on markkinoilla useita. Tunnemuksu ja Mututoukka -tunnetaito-ohjelma on suunniteltu 5-9 -vuotiaille lapsille avuksi tunteiden käsittelyyn, ilmaisemiseen, hyväksymiseen ja nimeämiseen. Ohjelman lähtökohta on se, että kaikki tuntevat samoja tunteita. Erot syntyvät siitä, miten niitä ilmaistaan ja käsitellään. (Peltonen 2005, 197-199.) Tunteesta tunteeeseen -tunnekasvatusmateriaali puolestaan sisältää 104 tunnetta kuvattuna aakosjärjestyksessä. Jokaisen esitellyn tunteen kohdalla on lyhyt tarina tunteeseen liittyen sekä kysymyksiä ja tietoa tunnetilasta. (Kerola ym. 2007.) Askeleittain-opetusohjelma on suunnattu 4-12 -vuotiaille lapsille. Ohjelman avulla voidaan

harjoitella empatiataitoja, itsehillintää ja ongelmanratkaisutaitoja sekä tunteiden säätelyä. (Psykologien kustannus Oy 2012.) Molli – hyvällä mielellä vai pahalla päällä –tunnekasvatusmateriaalissa tunteita käsitellään sadun ja siihen liittyvien tehtävien kautta. Materiaalin avulla voidaan opetella lasten kanssa nimeämään ja tunnistamaan tunteita. (Haapsalo & Kirkkopelto 2013.)

Internetistä löytyy myös ilmaista materiaalia tunnekasvatuksen toteuttamiseen. Esimerkiksi Mannerheimin lastensuojeluliitto on julkaissut muumi-aiheisen tunnekasvatusmateriaalin ”Reilusti ryhmässä”. Materiaali on suunnattu päiväkotikäisille erityisesti 5-6-vuotiaille. Materiaaliin kuuluu video, jolla on jokaiseen kertaan suunnattu muumi-tarina. Videon tapahtumista keskustellaan katsomisen jälkeen ja jokaiseen videoon liittyy myös erilaisia toiminnallisia harjoituksia. (MLL 2013.) Myös erilaisiin tunnekortteihin löytyy materiaalia internetistä.

Mäntynen (2007) havaitsi tutkielmassaan, että Askeleittain-tunnekasvatusmateriaalin käyttö auttoi alakoulun oppilaita tunnistamaan tunteitaan ja nimeämään tuntemiaan tunteita ristiriitatilanteissa. Oppilaat myös suhtautuivat toisiinsa myötätuntoisemmin sekä hyödynsivät tai pyrkivät hyödyntämään ristiriitatilanteissa rauhoittumismenetelmiä. Surakka (2013) havaitsi myös tutkielmassaan, että Tunnemuksu ja Mututoukka -tunnekasvatusmateriaalin avulla lapset oppivat nimeämään tunteita sekä omaksuivat tunteiden taustojen selityksiä. Lapset kuitenkin ilmensivät tunnetaitoja eri tavalla aikuisten kanssa. Vertaisten kanssa tunteista puhuttiin eri sanoilla.

3.2 Musiikin menetelmiä

Musiikki on monipuolinen ja toimiva väline varhaiskasvatusikäisten tunnekasvatuksessa. Musiikki eheyttää ja vahvistaa tunne-elämää sekä tukee tasapainoisuutta edistävää toimintaa. Erilaiset musiikin tyyli- ja lajityypit myös vaikuttavat eri tavoin ihmiseen. (Hongisto-Åberg ym. 1998, 17.) Eri tilanteisiin voidaan siis valita

erilainen musiikin tyyli, joka tukee sen hetkistä toimintaa. Musiikin tyyllilajien tapaan myös musiikin työtavoissa ja musiikkikasvatuksen suuntauksissa on varaa valita. Musiikkikasvatuksen klassikkosuuntauksiin voi tutustua taulukossa 1. Musiikkikasvatusta voidaan toteuttaa muun muassa kuuntelemalla, laulamalla ja ääntä käyttämällä, soittamalla, liikkumalla sekä muilla luovilla ilmaisuilla (esimerkiksi tarinat ja kuvataide). (Hongisto-Åberg ym. 1998, 86-87.) Näitä kaikkia voidaan hyödyntää myös tunnekasvatusta musiikin keinoin toteuttaessa.

TAULUKKO 1. Musiikkikasvatuksen pedagogiset vaikuttajat ja toimintatavat (muokattu: Ruokonen 2012, 129; Hongisto-Åberg ym. 1998, 191-198.)

<p style="text-align: center;">Kodaly</p> <p style="text-align: center;">Laulaminen Äänileikit Helposti opittavat laulut Laululeikit Kuuntelu- ja tunnelmalaulut Säveltapailu</p>	<p style="text-align: center;">Orff</p> <p style="text-align: center;">Soittaminen Kehosoittimet Rytmisoihtimet Melodiasoihtimet Integraatio (mm. kuvallinen, draamallinen ilmaisu) Lorut, laulut, kansanlaulut Liikkuminen</p>
<p style="text-align: center;">Suzuki</p> <p style="text-align: center;">Kuuntelu Elävä musiikki Äänitetty musiikki Toiston merkitys</p>	<p style="text-align: center;">Jaques-Dalcroze</p> <p style="text-align: center;">Liikkuminen Vapaa musiikkiliikunta Improvisaatiot Ohjattu musiikkiliikunta, liikuntaleikit, perinneleikit ja tanssit Säveltapailu</p>

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2005, 23-24) musiikkikasvatusta ei tuoda selkeästi esille. Yhtenä osa-alueena kuitenkin mainitaan taiteellinen ko-

keminen ja ilmaiseminen. Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden (2014, 22) mukaan musiikillisen opetuksen tulisi olla monipuolista ja moniaistista, ja sen tavoitteena on vahvistaa lapsen suhdetta ja kiinnostusta musiikkiin. Lapsille tarjotaan musiikillisia kokemuksia laulun, tanssin, liikkeen, soiton ja oman musiikin luomisen kautta. Lisäksi lasten kanssa opetellaan lauluja sekä tutustutaan eri musiikkityyleihin ja soittimiin. Musiikilla leikitään, kokeillaan ja improvisoidaan, ja lasten kanssa havainnoidaan äänen tasoa, kestoa, voimaa ja sointivärejä. (Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, 22.)

Musiikin kuunteleminen on aktiivista toimintaa, joka vaatii keskittymistä, tietoisten havaintojen tekemistä sekä erilaisten valintojen suorittamista. Kuunteleminen, aktiivista toimintaa ja keskittymistä vaativa taito, on kaiken toiminnan ja oppimisen perusedellytys. (Hongisto-Åberg ym. 1998, 91.) Samoja kuuntelunäytteitä kannattaa kuunnella useaan kertaan, sillä niitä voidaan käsitellä eri kerroilla eri tavoin, esimerkiksi liikkua musiikin tahtiin tai analysoida kuultua esimerkiksi pohtimalla, minkälaisia tunteita se herätti (Kaisto ym. 2012, 16). Laulaminen on tapa ilmaista tunteita. Lapsia tulee rohkaista oman äänensä löytämiseen ja käyttämiseen sekä erilaisten äänenkäyttötapojen kokeilemiseen. (Hongisto-Åberg ym. 1998, 106.) Erilaiset harjoitukset ja sävelien laulaminen auttavat lasta huomaamaan sävelkorkeuksien eron (Kaisto ym. 2012, 10). Lapsen ensimmäiset kokemukset soittamisesta syntyvät oman kehon kautta: laulamalla ja kehosoittimia hyödyntämällä. Rytmisoittimet ovat myös hyviä soittimia lasten ensimmäisiksi soittimiksi. Lapset voivat soittaa myös erilaisia melodiasoittimia, esimerkiksi laattasoittimia, kanteletta tai kitaraa. (Hongisto-Åberg ym. 1998, 121-135.) Soittimia voidaan tehdä myös itse, aikuisen toimesta tai yhdessä lasten kanssa (Hongisto-Åberg ym. 1998, 142-145; Kaisto ym. 2012, 12). Liike kuuluu olennaisesti musiikin kokemiseen. Monesti lapsen on myös helppompaa kuvailla musiikin tuottamia tunteita liikkuen kuin sanoin. (Kaisto ym. 2012, 18.) Musiikkiliikunta kehittää sekä luovaa ilmaisua että kommunikointikykyä (Hongisto-Åberg ym. 1998, 157). Musiikkitarinalla tai -sadulla tarkoitetaan soittimin tai erilaisin äänin elävöitettyä satua tai kertomusta, jossa esiintyvät olennot ja tapahtumat herätetään henkiin erilaisia ääniä ja soittimia käyt-

täen. Kertoja, joka on usein aikuinen, kertoo, mitä sadussa tapahtuu, ja satu "kuvitetaan" äänillä sen edetessä. Kertomuksen tulee edetä riittävän hitaasti, jotta kuulijat voivat pysähtyä nauttimaan sadun tunnelmasta ja erilaisista sointiväreistä. (Hongisto-Åberg ym. 1998, 149.) Musiikkisadun pohjana voidaan hyödyntää myös lasten luomia satuja.

Improvisointi on hyvä väline varhaiskasvatusikäisten tunnekasvatuksessa. Se ei myöskään vaadi juurikaan tuokion ohjaajalta aiempaa soittotaitoa, sillä lapset toimivat soittajina. Soittaminen, improvisointi ja musisointi muuttaa sisäisen tunteen ulkoiseksi, näkyväksi. Improvisaatiossa tärkeämpää on prosessi kuin itse lopputulos. Tärkeintä on improvisoijan oma subjektiivinen kokemus ja tunne sekä hänen oivalluksensa ja havaintonsa, joita hän tekee soittonsa aikana. (Ahonen-Eerikäinen 1997, 62.) Lasten omia kappaleita voidaan luoda myös sävellyttämisen muodossa. Jokainen osaakin säveltää oman laulun saadessaan siihen hieman opastusta. Sävellyksiä voi tuottaa joko koko ryhmän kesken, pienissä ryhmissä tai yksin. Opettajan ohjaus on sävellyttämisessä oleellista. Ensin mietitään sävellykselle aihe (esimerkiksi pihapiirin orava) ja pohditaan millainen laulu aiheesta voitaisiin tehdä (muun muassa nopea, iloinen, hidas). Kun aihe ja tyyli on valittu, lapsi saa soittaa ensimmäisen säkeen ja opettaja toistaa sen esimerkiksi pianolla soittamalla. Lapsi saa keksiä sen jälkeen toisten säkeen, jonka jälkeen toistetaan alusta asti, jolloin jatko saadaan sujumaan helpommin. Säveleeseen voidaan yhdistää myös sanoitus. (Kaisto ym. 2012, 20.)

Kasvattajan oma asenne musiikkiin heijastuu hänen toimintaansa. (Hongisto-Åberg ym. 1998, 9.) Jokainen lapsi kehittyy musiikillisesti omien edellytystensä mukaisesti. Musiikkitoiminnan ohjaajan tulisikin suunnitella toimintansa kunkin yksilön ja lapsiryhmän valmiustason mukaisesti. (Hongisto-Åberg ym. 1998, 86.) Erityisesti taiteeseen liittyvissä aineissa korostuu oman oppimisen merkitys oppimisprosessissa. Musiikissa luominen liittyy esimerkiksi sen tulkintaan, improvisointiin ja säveltämiseen. Musiikillisen "heittäytymisen", säveltämisen ja luovan toiminnan toteuttaminen vaativat uskallusta ja pedagogisia työkaluja. Tällaisen toiminnan toteuttaminen voi tuntua haastavalta. Lisäksi musiikinopetuksen materiaalit ohjaavat usein valmiiden kappaleiden ja

teosten uudelleentuottamiseen. (Ervasti, Muhonen & Tikkanen 2013, 246-247.) Säveltämisen ohjauksessa on kuitenkin tärkeintä muistaa, ettei ole oikeaa tai väärää. Sawyerin tutkimuksen mukaan yhteistoiminnallinen ryhmä sisältää luovuuden lähteen. Tämä haastaa kasvattajaa hyödyntämään ryhmän voimaa ja näkemään jokaisen lapsen musiikilliseen toimintaan kykenevänä musiikin tekijänä ja säveltäjänä (Ervasti ym. 2013, 246-247).

Yksinkertainen sävellysprosessi voi lähteä liikkeelle esimerkiksi keksimällä ryhmässä tarinan, jolla on alku, keskikohta ja loppu. Se voi olla konkreettinen kertomus arkisesta tapahtumasta tai abstraktimpi musiikin elementeistä koostuva kokonaisuus. Äänimaailman luomisessa voidaan hyödyntää mitä tahansa välineitä: keho- tai muita soittimia, omaa ääntä sekä tilan esineitä tai pintoja. Kun sävellys on luotu, esitetään se joko lapsiryhmän aikuisille tai, jos ryhmiä on useampia, toisille ryhmille. (Ervasti ym. 2013, 247-248.) Lasten luomaan sävellykseen liittyvää toimintaa on helppo laajentaa. Sävellys ja esitys voidaan esimerkiksi kuvata tai äänittää tabletilla, jolloin toimintaan integroidaan teknologiakasvatusta. Tabletilla lapset voivat myös kuvata elokuvan tai musiikkivideon. Sävellystä voidaan hyödyntää myös esimerkiksi näytelmässä tai liikkua sen tahtiin. Se voidaan lisäksi esittää esimerkiksi vanhempainillassa, jolloin lapset saavat turvallisen ja palkitsevan esiintymiskokemuksen.

4 TUTKIMUSKYSYMYKSET

Päiväkodin kasvattajahenkilökunnalta selvitetään, minkälaisia menetelmiä he hyödyntävät lasten tunnekasvatuksessa, ja minkälaisia työkaluja he kokevat tarvitsevänsä hyödyntääkseen musiikkia lapsiryhmässään. Lisäksi tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, eroaako tunnekasvatuksen toteuttaminen kahdella tutkimuspaikkakunnalla.

Tutkimuskysymykset ovat:

1. Miten tunnekasvatusta toteutetaan päiväkodissa?
 - a. Mitä tunnekasvatuksen työtapoja päiväkodin kasvattajahenkilökunnalla on käytössään?
2. Miten musiikkia hyödynnetään varhaiskasvatusikäisten tunnekasvatuksessa?
 - a. Mitä musiikkikasvatuksen työtapoja päiväkodin kasvattajahenkilökunnalla on käytössään?

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

5.1 Tutkimuksen lähestymistapa

Tutkimuksen lähestymistapa on pääasiassa kvantitatiivinen eli määrällinen. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa keskeisiä asioita ovat aiempien tutkimusten johtopäätökset, aiemmat teoriat, hypoteesien esittäminen, käsitteiden määrittely ja koejärjestelyiden ja aineiston keruun suunnittelu sekä koehenkilöiden huolellinen valinta (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 140). Tutkimuksessa hyödynnetään myös kyselylomakkeen avoimia kysymyksiä. Näiden kysymysten osalta aineisto on luokiteltu laadullisesti, kvalitatiivisesti, ja sen jälkeen analysoitu määrällisesti. Metsämuuronen (2009, 266) tuo esille kirjassaan, että otteita yhdistäessä kannattaa valita toinen otteista pääasialliseksi tutkimusotteeksi. Tässä tutkimuksessa pääpaino on kvantitatiivisella tutkimusotteella ja kvalitatiivinen toimii sen tukena.

Tämän tutkimuksen luonne on kuvaileva, koska sillä pyritään kuvailemaan tietyn ilmiön yleisyyttä ja luonnetta. Tutkimuksessa pyritään kuvaamaan, miten tunnekasvatusta toteutetaan päiväkotiryhmissä ja yhdistetäänkö ryhmissä musiikkia tunnekasvatuksen toteuttamiseen. Tutkimus voi olla luonteeltaan myös kartoittava, selittävä tai ennustava (Hirsjärvi ym. 2009, 138). Lisäksi tämä tutkimus on vertaileva, sillä aineisto kerätään kahdelta paikkakunnalta.

5.2 Kyselylomake

Aineisto kerättiin sähköisellä kyselylomakeella (*survey*). Survey-tutkimuksessa kerätään tietoa joukolta ihmisiä standardoidussa muodossa (Hirsjärvi ym. 2009, 134). Tässä tutkimuksessa otos valittiin arpomalla. Survey-tutkimukselle onkin yleistä, että otos on valittu satunnaisesti (Metsämuuronen 2009, 220). Tutki-

muksen aineisto kerättiin puolistrukturoidulla kyselylomakkeella (liite 1) tutkimuspäiväkodeissa 2.3.-15.3.2015 välisenä aikana. Kyselylomake lähetettiin tutkimuspäiväkoteihin sähköisenä kyselylomakkeena. Hirsjärvi ym. (2009, 181) mukaan kyselytutkimuksen etuna on se, että sen avulla voidaan kerätä laaja tutkimusaineisto melko vaivattomasti. Sähköinen kyselylomake on myös mahdollistaa kääntää suoraan tiedostoksi, jolloin aineiston syöttö jää pois (Valli 2010, 113). Tässä tutkimuksessa kyselylomakeohjelma valittiin sen mukaan, että aineiston saa käännettyä suoraan tiedostoksi. Jos lomake on suunniteltu hyvin, aineisto voidaan käsitellä nopeasti tallennettavaan muotoon ja käsitellä tietokoneen avulla (Hirsjärvi ym. 2009, 182). Verkon välityksellä tehtävien sähköisten kyselylomakkeiden käyttö on viime vuosina lisääntynyt. Sähköisen kyselylomakkeen etuna on taloudellisuuden lisäksi aineiston helppo käännettävyys aineistoksi analysointia varten. Tällaiset kyselyt eivät kuitenkaan ainakaan vielä ole saavuttaneet suurta suosiota vastaajien joukossa, jolloin vastausprosentti voi jäädä pieneksi. (Valli 2010, 113.)

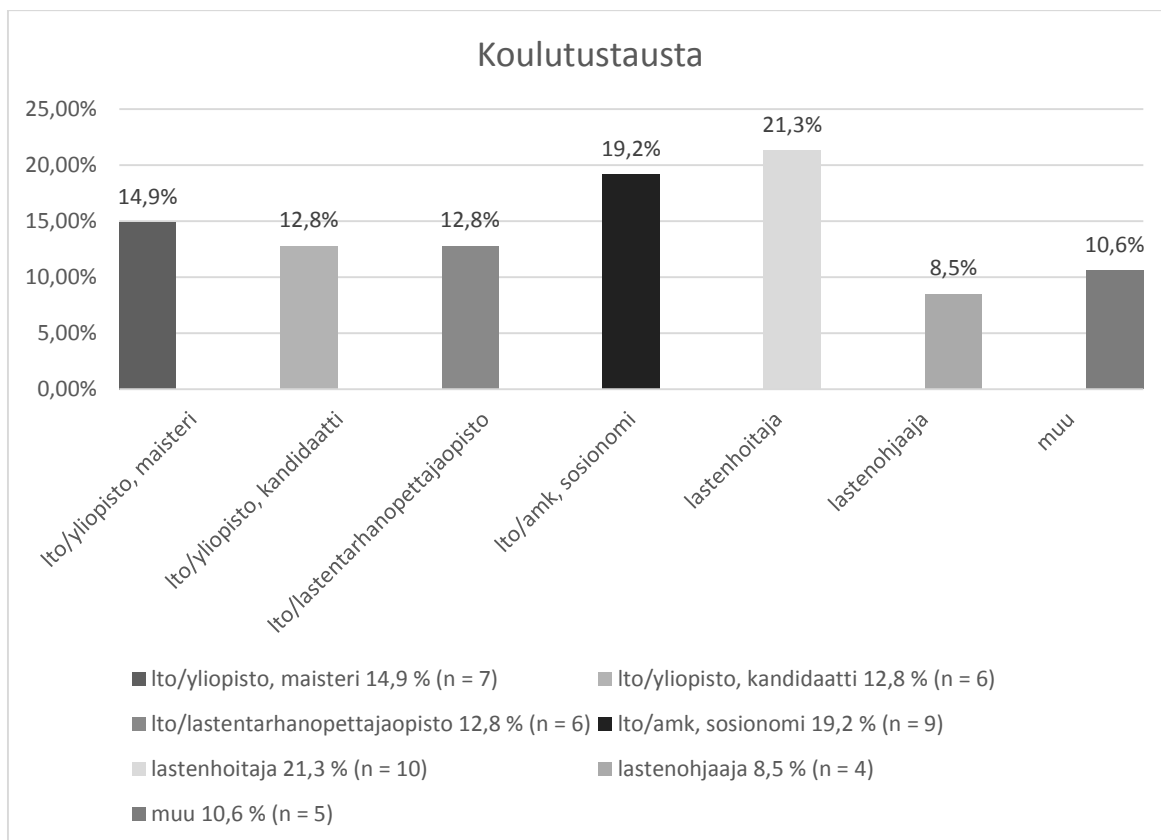
Aineistonkeruu olisi voitu suorittaa myös haastattelemalla päiväkodin kasvattajahenkilökunnan jäseniä. Kyselylomake oli kuitenkin toimivin tämän tutkimuksen tavoitteisiin, sillä se on tehokas tapa kerätä aineisto silloin, kun tutkittavia on paljon (Heikkilä 2004, 19).

Kyselylomake koostui yhteensä 16:sta kysymyksestä. Kysely sisälsi strukturoituja kysymyksiä (toisensa poissulkevia kysymyksiä), monivalintakysymyksiä sekä avoimia kysymyksiä. Ensimmäiset yhdeksän kysymystä kartoittivat vastaajien taustatietoja. Kysymykset 10-12 pyrkivät vastaamaan ensimmäiseen tutkimuskysymykseen eli selvittämään, miten tunnekasvatusta toteutetaan päiväkotiryhmissä. Toiseen tutkimuskysymykseen pyrittiin hakemaan vastausta kysymyksiä 13-16 avulla. Niillä pyrittiin selvittämään, miten musiikkia hyödynnetään päiväkotiryhmien tunnekasvatuksessa, ja minkälaisia musiikkikasvatuksen työtapoja lapsiryhmissä on käytössä.

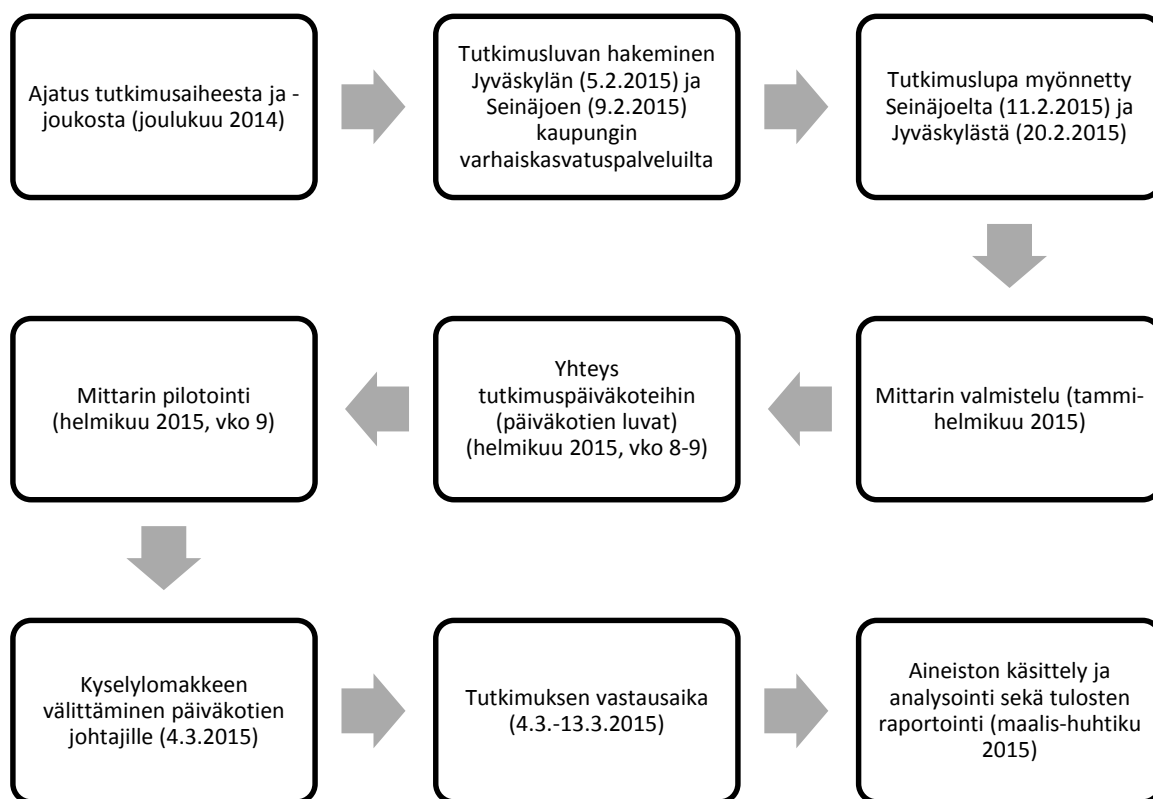
5.3 Tutkimuksen eteneminen ja tutkittavat

Tässä tutkimuksessa kahdelta paikkakunnalta, Seinäjoelta ja Jyväskylästä, arvottiin 50 päiväkotia, joista 30 osallistui tutkimuksen. Päiväkodeista 17 oli Seinäjoelta ja 13 Jyväskylästä. Tutkimuskohteena toimivat päiväkodin kasvattajahenkilökunta. Vastauksia saatiin yhteensä 47. Otos on siis tässä tutkimuksessa melko pieni, vaikka mitään joka tilanteeseen sopivaa kokoa ei voidakaan määrittellä (Valli 2010, 114). Vastausprosenttia ei pystytty selvittämään, sillä kysely toimitettiin päiväkodin johtajan toimesta eteenpäin, eikä siten kutsun kyselyyn vastaanottaneiden määrää pystytä määrittelemään. Tutkimukseen vastanneista 68,1 % (n = 32) oli Seinäjoelta ja 31,9 % (n = 15) Jyväskylästä. Otoksessa kaikki työntekijäryhmät olivat edustettuina (kuviot 1.) Vastaajista 57,4 % (n = 27) oli alle 40-vuotiaita ja 42,6 % (n = 20) yli 40-vuotiaita. Heistä 57,4 % (n = 27) oli ollut työelämässä yli kymmenen vuotta. Vastaajista 70,2 % (n = 33) oli kunnallisista ja 29,8 % (n = 14) yksityisistä päiväkodeista.

Tutkimukselle haettiin tutkimusluvut sekä Seinäjoen että Jyväskylän kaupungin varhaiskasvatuspalveluilta. Tutkimuspäiväkoteihin oltiin yhteydessä sähköpostitse ja puhelimitse. Myös niiltä saatiin tutkimusluvut. Saatekirje (liite 2), jonka yhteydessä oli internetlinkki kyselylomakkeeseen lähetettiin tutkimuspäiväkotien johtajille 4.3.2015. Päiväkotien kasvattajahenkilökunta osallistui tutkimukseen 4.3.-13.3.2015. Tutkimuksen eteneminen esitetään kokonaisuudessaan kuviossa 2.

KUVIO 1. Vastaajien koulutustausta

KUVIO 2. Tutkimuksen eteneminen

5.4 Luotettavuus ja eettisyys

Tieteelliselle tiedolle tyypillistä on se, että tiedon hankintamenetelmät ovat yleisesti tunnettuja. Tämä mahdollistaa tutkimuksen vertailukelpoisuuden aikaisempiin tutkimuksiin. Tässä tutkimuksessa hankintamenetelmänä käytettiin sähköistä puolistrukturoitua kyselylomaketta. Tieto tulee olla myös objektiivisesti ja puolueettomasti hankittua. Tämä on huomioitu tutkimuksessa siten, että päiväkodit on arvottu eikä niitä valikoitu tiettyjen ominaisuuksien perusteella. Lisäksi kaikki kasvattajahenkilökunnan jäsenet ovat vastanneet kyselyyn, jolloin tulokset eivät perustu vain tietyn ammattikunnan edustajien näkökulmiin. Kaikille osallistujille on myös annettu sama kirjallinen informaatio tutkimuksesta. Subjektiiivisia kannanottoja tulee myös välttää, sillä ne ovat luonteeltaan enemmän tai vähemmän spekulatiivisia kommentteja. Tutkimuksessa onkin pyritty keskittymään tutkimustuloksista saatuihin tietoihin eikä tutkijan omiin tulkintoihin. Tieteellinen tieto ei kuitenkaan ole koskaan arvovapaata, vaan siihen vaikuttavat voimakkaasti tutkijan omaksumat käsitykset luotettavasta tiedosta ja todellisuudesta. (Metsämuuronen 2009, 33.)

Mittarin luotettavuus on myös oleellinen tutkimuksen luotettavuuden kannalta. Mittarilla tarkoitetaan joko koko testipatteristoa (esim. mittaväline tai yksittäinen testi), jonka tarkoituksena on tuottaa tietoa tutkittavalta alueelta, tai suuremmasta mittaristosta tehtyä osamittaria. Mittarin käytön pyrkimys on havainnoida ilmiötä mahdollisimman objektiivisesti. (Metsämuuronen 2009, 67.) Tässä tutkimuksessa mittarina on käytetty puolistrukturoitua kyselylomaketta. Testauksen, johon myös kyselylomake kuuluu, ongelmana on se, että kehitetyllä mittarilla ei välttämättä tavoita ilmiön todellista luonnetta, sillä testillä saa selville vain sen, mitä kyseisellä testillä voi saada selville. Tutkimus on monesti mittarinsa mukainen, joten mittari kannattaa tehdä tai valita mahdollisimman huolellisesti. (Metsämuuronen 2009, 67.)

Luotettavuudella pyritään varmistamaan tutkimuksen yleistettävyyden ja pätevyys. Tämän tutkimuksen otos oli pieni, jolloin sen tulokset eivät ole ko-

vinkaan laajasti yleistettävissä. Tutkimus kuitenkin toteutettiin kahden kunnan päiväkodeissa, jolloin saadaan osviittaa laajemman alueen näkökulmista. Tutkimuksessa luotettavuus jaetaan usein reliabiliteettiin ja validiteettiin. Tässä tutkimuksessa luotettavuutta on myös tarkasteltu reliabiliteetin ja validiteetin kautta.

Tutkimuksen reliabiliteetti tarkoittaa tutkimuksen toistettavuutta. Tällä tarkoitetaan sitä, että jos samaa ilmiötä mitattaisiin samalla mittarilla, kuinka samanlaisia tuloksia saataisiin. Tässä tutkimuksessa reliabiliteettia luo se, että tutkimus toteutettiin kahdella paikkakunnalla. Otokoko on kuitenkin pieni, jolloin tulokset eivät ole laajasti yleistettävissä. Kyselytutkimuksen heikkouksia ovat muun muassa se, ettei tutkija voi olla varma, kuinka huolellisesti ja rehellisesti vastaajat ovat kyselyyn vastanneet, ei myöskään ole varmaa, miten onnistuneita ja selkeitä vastausvaihtoehdot ovat olleet vastaajille, ei voida myöskään tietää, kuinka perehtyneitä vastaajat ovat aiheeseen, lisäksi kato nousee monesti kyselytutkimuksessa suureksi. (Hirsjärvi ym. 2009, 182.)

Validiteetilla tarkoitetaan tutkimuksen luotettavuudessa sitä, ollaanko tutkimassa sitä, mitä on tarkoitus tutkia. Validiteetti jaotellaan usein sisäiseen ja ulkoiseen validiteettiin. Ulkoinen validiteetti tarkoittaa tutkimuksen yleistettävyyttä, ja jos on yleistettävissä, mihin ryhmiin. Tässä tutkimuksessa ulkoinen validiteetti on huomioitu suunnittelemalla kyselylomakkeen mahdollisimman helposti täytettäväksi. Lisäksi otannan validiteetin uhkia ollaan pyritty poistamaan vastaajien koulutustausta ja muut taustatiedot selvittämällä, jolloin ollaan voitu varmistaa, että vastaajat ovat olleet kasvattajajenikölkunnan jäseniä. *Sisäinen validiteetti* tarkoittaa tutkimuksen sisäistä luotettavuutta. Tämä on huomioitu tutustumalla aihetta koskevaan teoriaan monipuolisesti ja tuomaan aiheeseen eri näkökulmia. Mittari pyrittiin myös luomaan mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti. Hyvällä asetelmalla voidaan parantaa, ellei jopa varmistaa, tutkimuksen validiteettia. (Metsämuuronen 2009, 65.)

Tutkimuksen eettisyys on otettu tässä tutkimuksessa huomioon noudattamalla rehellisyyttä, huolellisuutta ja tarkkuutta tutkimustyössä, tulosten tallentamisella ja esittämisellä sekä tutkimuksen tuloksia arvioimalla. Tutkimuk-

sen hankintamenetelmä, kyselylomake, on myös toteutettu tieteellisen tutkimuksen kriteerien mukaisesti ja eettisesti. Tulokset myös julkaistaan Seinäjoen kaupungin sivuilla, lähetetään Jyväskylän kaupungin varhaiskasvatuspalveluille sekä tutkimuspäiväkoteihin. Tutkimukseen on hankittu tarvittavat tutkimusluvut niin Seinäjoen ja Jyväskylän kaupunkien varhaiskasvatuspalveluilta että tutkimuspäiväkodeilta. Kyselyyn vastanneet ovat myös vastanneet anonyymisti ja vastaajien ja tutkimuspäiväkotien anonymiteetti säilyy tutkimuksen loppuun asti. Tutkimusaineistoa käsitellään eettisten periaatteiden mukaisesti koko tutkimuksen ajan. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 3.)

5.5 Aineiston analyysi

Aineisto on analysoitu kvantitatiivisesti, mutta avoimia kysymyksiä on analysoitu myös kvalitatiivisesti. Aineisto analysoitiin kvantitatiivisesti IBM SPSS Statistics 22 -ohjelmistoa apuna käyttäen. Ennen varsinaisen aineiston analysointia aineiston tiedot tarkistettiin ja vastaukset käytiin läpi puutteellisten tietojen osalta. Seitsemän vastausta oli täytetty puutteellisesti, jolloin ne jouduttiin jättämään aineiston ulkopuolelle. Vastauksista kahta ei ollut täytetty ollenkaan, vaikka ne olivat tallentuneet sähköiseen kyselyohjelmaan. Yhdestä vastauksesta muokattiin vuosiluku samaan muotoon toisten vastausten kanssa, jolloin sitä voi analysoida toisten vastausten kanssa. Kyseisessä vastauksessa ei myöskään ollut täytetty kyselystä viimeistä kolmannesta. Se otettiin kuitenkin osaksi aineistoa. Kahteen vastauksista oli laitettu kaksi vuosilukua eri koulutusten valmistumisvuosien mukaan. Kyseisistä vuosiluvuista valittiin korkeimman koulutuksen mukaan. Tutkimuksessa käytetyt analyysimenetelmät on esitetty taulukossa 2.

TAULUKKO 2. Tutkimuksessa käytetyt analyysimenetelmät

Tutkimuskysymys	Tutkimuskysymyksen selitys	Analyysimenetelmät
1. Miten tunnekasvatusta toteutetaan päiväkodissa?	Tunnekasvatuksen toteuttaminen päiväkodissa	Frekvenssijakauma ja Pearsonin korrelaatiokerroin
a. Mitä tunnekasvatuksen työtapoja päiväkodin kasvattajahenkilökunnalla on käytössään?	Tunnekasvatuksen työtavat päiväkodin kasvattajahenkilökunnan käytössä	Frekvenssijakauma, Pearsonin korrelaatiokerroin ja avointen kysymysten kvalitatiivinen luokittelu
2. Miten musiikkia hyödynnetään varhaiskasvatuksikäisten tunnekasvatuksessa?	Musiikin hyödyntäminen varhaiskasvatuksikäisten tunnekasvatuksessa	Frekvenssijakauma ja Pearsonin korrelaatiokerroin
a. Mitä musiikkikasvatuksen työtapoja päiväkodin kasvattajahenkilökunnalla on käytössään?	Musiikkikasvatuksen työtavat päiväkodin kasvattajahenkilökunnan käytössä	Frekvenssijakauma, Pearsonin korrelaatiokerroin ja avointen kysymysten kvalitatiivinen luokittelu

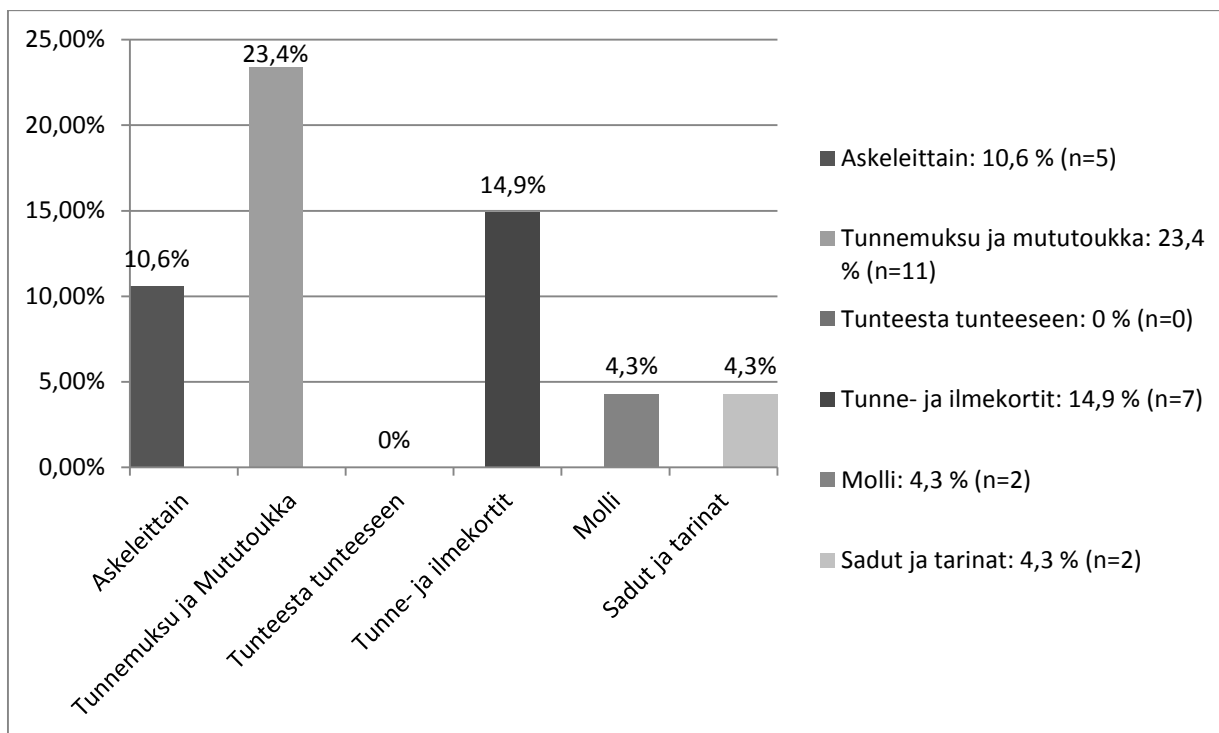
Pearsonin korrelaatiokertoimella saatuja tuloksia on arvioitu p-arvon avulla. Testattu ero on tilastollisesti erittäin merkitsevä, jos $p \leq .001$, ja tilastollisesti merkitsevä, jos $p \leq .01$. Ero voi olla myös tilastollisesti melkein merkitsevä, jolloin $p \leq .05$. (Heikkilä 2004, 195.)

Tutkimuksen kyselylomakkeen avoimia kysymyksiä on analysoitu kvalitatiivisesti. Laadullisen aineistolähtöisen sisällönanalyysin mukaisesti vastaukset on analysoitu kolmivaiheisen prosessin kautta. Aineisto on redusoitu, jolloin siitä on karsittu kaikki tutkimuksen kannalta epäolennainen. Alkuperäisilmaisut on pelkistetty ja klusterointivaiheessa eli ryhmittelyssä on etsitty samankaltaisuuksia ja eroavaisuuksia. Lopuksi vastauksista on luotu teoreettisia käsitteitä. (Tuomi & Sarajärvi 2011, 108-111.) Sanallisia vastauksia teemoittelun jälkeen analysoitu määrällisesti.

6 TULOKSET

6.1 Tunnekasvatuksen toteuttaminen päiväkotiryhmissä

Tunnekasvatusta kertoo toteuttavansa tietoisesti 72,3 % (n = 34) ja ehkä tiedostamattaan 25,5 % (n = 12) vastanneista. Tunnekasvatuksen toteuttamisen ja lapsiryhmän erityistarpeiden välillä ei ollut tilastollisesti merkitsevää yhteyttä (p = .596). Vastanneiden lapsiryhmistä 70,2 % (n = 33) oli jotain erityisiä tuen tarpeita. Tunnekasvatuksen toteuttamisessa ei myöskään ollut tilastollisesti merkittäviä eroja paikkakuntien välillä (p = .811 (kyllä), p = .324 (ehkä) ja p = .701 (ei)). Päiväkotiryhmissä oli käytössään myös erilaisia tunnekasvatusmateriaaleja toiminnan tukena (kuviokuva 3). Tunnekasvatusmateriaalit erosivat tilastollisesti merkitsevästi (p = .007) Tunnemuksu ja Mututoukka -materiaalin osalta: vastaajista 23,4 % (n = 11) oli Seinäjoelta. Jyväskylässä Tunnemuksu ja Mututoukka -materiaalia ei käyttänyt kukaan vastaajista. Muita vastauksissa mainittuja tunnekasvatusmateriaaleja olivat Skidikantti- (n = 1), Reilusti ryhmässä (n = 1) sekä Meidän ja muiden tunteet -tunnekasvatusmateriaalit (n = 1). Käytössä oli myös Kuvakki-kuvatuki (n = 1). Eri tunnekasvatusmateriaaleilla ei ollut tilastollisesti merkitsevää yhteyttä lasten tunnetaitojen kehitykseen (p = .321-.683). Eri tunnekasvatusmateriaalien käyttöön päiväkotiryhmissä voi tutustua kuviossa 3.

KUVIO 3. Tunnekasvatusmateriaalien käyttö päiväkotiryhmissä

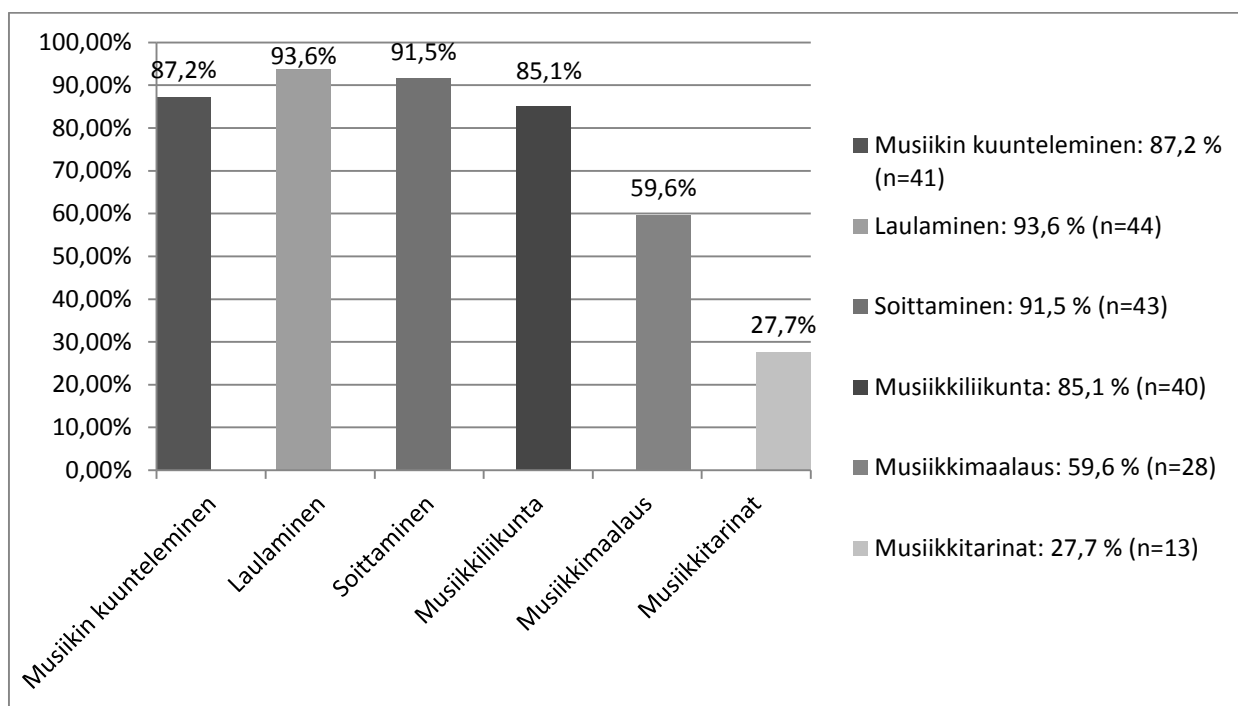
Tunnekasvatuksen myötä vastaajista 59,6 % (n = 28) oli havainnut kehitystä lasten vuorovaikutustaidoissa, 53,2 % (n = 25) lasten tunteiden ilmaisussa, 53,2 % (n = 25) lasten tunteiden nimeämisessä sekä 42,6 % (n = 20) lasten tunteiden säätelyssä. Kyselyyn vastanneista 38,3 % (n = 18) oli havainnut kehitystä lasten toisten tunteisiin samaistumisessa. Jotkut vastaajista (8,5 %, n = 4) eivät olleet havainneet kehitystä lasten tunnetaidoissa. Lastentarhanopettajat havaitsivat herkemmin kehitystä lasten tunteiden säätelyssä ($p = .032$), vuorovaikutustaidoissa ($p = .018$) sekä toisten tunteisiin samaistumisessa ($p = .018$) verrattuna muihin työntekijäryhmiin.

Kyselyyn vastanneista 44,7 % (n = 21) hyödyntää musiikkia tunnekasvatuksessa, jolloin 48,9 % (n = 23) ei hyödynnä ryhmänsä tunnekasvatuksessa musiikkia. Vastaajista 6,4 % (n = 3) ei halunnut vastata kysymykseen. Paikkakuntien välillä ei ollut tilastollisesti merkitsevää eroa ($p = .978$) musiikin hyödyntämisessä tunnekasvatuksessa. Päivän aikana musiikkia yhdistettiin päivän muihin toimintoihin 84,8 %:ssä (n = 39) vastauksessa, jolloin 15,2 %:sta (n = 7) musiikkia ei hyödynnetty päivän eri toiminnoissa.

Kun musiikkia hyödynnettiin tunnekasvatuksen tukena, sillä oli tilastollisesti merkityksellinen yhteys lasten taitoon nimetä tunteita ($p = .008$) sekä lasten kykyyn samaistua toisten tunteisiin ($p = .009$). Musiikilla tunnekasvatuksessa oli myös melkein tilastollisesti merkitsevä yhteys lasten vuorovaikutustaitoihin ($p = .025$). Kuitenkin kun musiikkia yhdistettiin lapsiryhmässä päivän muihin toimintoihin, sillä ei ollut tilastollisesti merkitsevää yhteyttä lasten tunnetaitoihin ($p = .146-.552$).

6.2 Musiikin hyödyntäminen varhaiskasvatusikäisten tunnekasvatuksessa

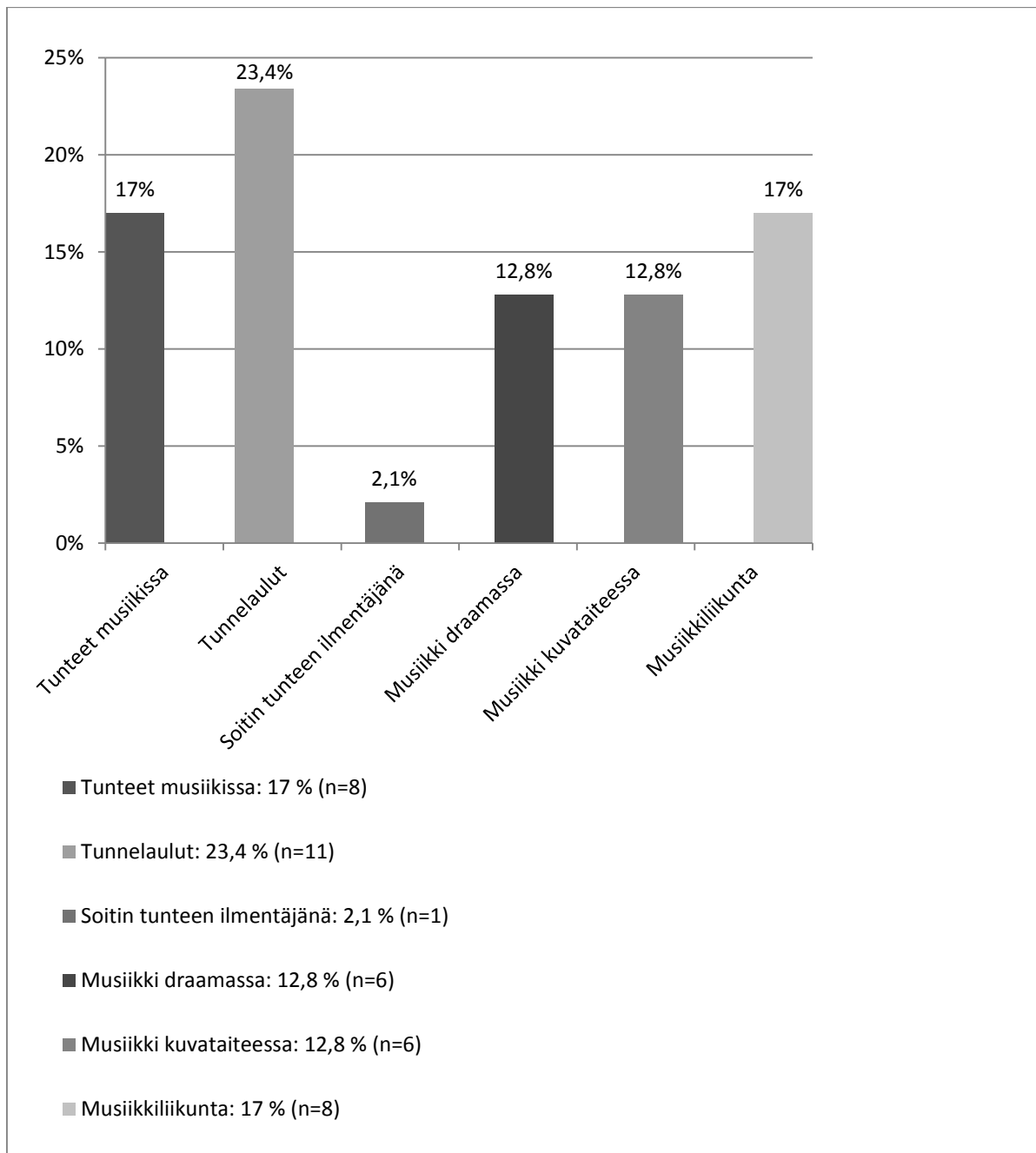
Tuloksista käy ilmi, että monet musiikilliset työtavat ovat monipuolisesti käytössä lapsiryhmissä (kuvio 4).

KUVIO 4. Musiikillisten työtapojen käyttö päiväkotiryhmissä

Kyselylomakkeen avointen kysymysten mukaan päiväkotiryhmissä käytetään myös monia erilaisia menetelmiä musiikin hyödyntämiseen tunnekasvatuksessa (kuvio 5). Tunnetiloja tunnistettiin musiikista: "Muskarissa iloista duurimu-

siikkia, surullista tai haikeaa molli-musiikkia” (vastaaja 1) sekä ” Kuuntelemalla musiikkia ja pohtimalla millaisia erilaisia tunteita musiikki herättää”(vastaaja 19). Lapsiryhmissä myös laulettiin erilaisia tunnelauluja: ” Laulamme lauluja, joissa aiheena monenlaiset tunteet” (vastaaja 11). Erilaisia soittimia voitiin hyödyntää myös tunnetilan kuvaajana: ”Voidaan vertailla esimerkiksi mikä soitin voisi kuvata vihaista tunnetta ja mikä taas rauhallista jne.” (vastaaja 4). Muutamassa vastauksessa oli myös ymmärretty, että jo pelkkä musiikin hyödyntäminen on yhteydessä tunteisiin, jolloin tunnekasvatusta toteutettiin muun muassa musiikkiliikunnan (”musiikin mukaan liikkumista” (vastaaja 43), ” kuunnellaan tunnetilaa ilmentävää musiikkia ja liikutaan sen mukaan” (vastaaja 27)), draaman (”ilmaistaan koko kehon avulla tunnetta” (vastaaja 23), ” itseilmaisun välineenä” (vastaaja 29), ” Draamassa ja ilmaisussa kyllä, liikutaan esimerkiksi musiikin tunnetilojen mukaan.” (vastaaja 45)) ja -maalauksen (”Esimerkiksi musiikkimaalauksessa olemme käyttäneet erilaisia musiikkejä mikä antaa lapselle aihetta luovaan toimintaan” (vastaaja 47)). muodossa. Eräässä vastauksessa todettiin, että ”musiikki on voimakas vaikuttaja tunteisiin” (vastaaja 9), jolloin musiikin voima tunteisiin ymmärrettiin toiminnan taustalla.

KUVIO 5. Musiikki tunnekasvatuksessa.

Musiikkikasvatuksen suuntauksia oli käytössään joillakin päiväkotiyrityksillä: 8,5 % (n = 4) käytti toiminnassaan Kodály'n, 6,4 % (n = 3) Jaques-Dalcrozen ja 6,4 % (n = 3) Orffin suuntausta. Suzukin suuntausta ei hyödyntänyt kukaan vastaajista. Suurin osa, 80,9 % (n = 38) ei kuitenkaan hyödyntänyt toiminnassaan mitään tiettyä suuntausta.

Kyselylomakkeessa kysyttiin myös, mitä työntekijät kokevat tarvitsevänsä lisää musiikin hyödyntämiseen lapsiryhmässään. Vastaajista 55,3 % (n = 26)

kaipasi lisää koulutusta, 51,1 % (n = 24) lisää materiaaleja ja 21,3 % (n = 10) koki tarvitsevansa lisää soittimia. Jotkut vastanneista eivät kokeneet tarvitsevansa mitään hyödyntääkseen musiikkia lapsiryhmässään (14,9 %, n = 7) ja vastaajista 12,8 % (n = 6) ei osannut sanoa, mitä kokee tarvitsevansa.

7 POHDINTA

7.1 Tulosten tarkastelu

Tutkimustulokset osoittavat, että musiikkia hyödynnetään jo jonkin verran tunnekasvatuksen välineenä. Musiikin käytön hyötyjä tunnekasvatuksessa voisi kuitenkin tuoda enemmän päiväkotien kasvattajahenkilökunnan tietoisuuteen. Tunnekasvatusta toteutti reilu 70 % kyselyyn vastanneista päiväkotiryhmistä. Tämä havainto tukee Golemanin havaintoa siitä, että tunneälyn merkitystä on alettu korostaa viimeisen kymmenen vuoden aikana (Sinkkonen 1997, 48). Tunnetaitojen merkitys on otettu huomioon lapsiryhmissä. Erilaiset valmiit tunnekasvatusmateriaalit eivät kuitenkaan olleet käytössä kovinkaan laajasti. Tämä saa pohtimaan, onko kasvattajahenkilökunta päässyt tutustumaan materiaaleihin vai eivätkö materiaalit ole sellaisia, että ne puhuttelisivat kasvattajia tai, että niitä koettaisiin hyödyllisiksi.

Musiikkia hyödynnetään monipuolisesti päiväkotiryhmien arjessa. Musiikki on useimmissa ryhmissä läsnä erilaisissa arjen tilanteissa ja sitä integroidaan erilaisiin ohjattuihin toimintoihin. Tulokset saavat kuitenkin pohtimaan, vaatisiko musiikin hyödyntäminen vielä hieman lisää suunnitelmallisuutta ja onko musiikin käytölle asetettu selkeät tavoitteet. Käytetäänkö musiikkia siis siksi, että niin on tapana tehdä vai onko se tilanteissa tarkoituksenmukaista ja tavoitteellista? Vaikka musiikkia hyödynnettiin lapsiryhmän päivän muihin toimintoihin, sillä ei kuitenkaan ollut yhteyttä lasten tunnetaitojen kehitykseen. Tulos saa kuitenkin pohtimaan, olisivatko lasten tunnetaidot huonommalla tolalla ilman säännöllisiä musiikkituokioita.

Tunnekasvatuksen toteuttaminen oli vastausten mukaan edistänyt lasten tunnetaitoja. Musiikki oli myös selvästi yhteydessä lasten tunnetaitojen kehitykseen. Erityisesti sen yhteys lasten kykyyn samaistua toisten tunteisiin oli yllättävä, sillä kovinkaan moni ei kokenut sen taidon kehittyneen tunnekasvatuksen myötä. Ruokosen (1997) tutkimuksen mukaan musiikilla ei kuitenkaan

ollut merkittävämpää yhteyttä empatian ja prososiaalisuuden kehittymiselle toisin taideaineisiin verrattuna. Taideaineilla on siis yleisesti yhteys lasten tunnetaitojen kehittymiseen. Kun tunnetiloja käsitelläänkin lasten kanssa ryhmässä, he huomaavat, että toiset lapset kokevat samanlaisia tunteita, kuin he itse. Tämän havainnon myötä, lapsi alkaa ymmärtää, miltä toisesta tuntuu, ja hänelle alkaa kehittyä valmiudet empatiaan. (Kullberg-Piilola 2005, 30.) Kuten Nawrot (2003) ja Yrtti (2011) ovat tutkimuksissaan todenneet, jo pienet lapset pystyvät tunnistamaan tunteita musiikissa. Tämä tekeekin musiikista mainion väliin varhaiskasvatusikäisten tunnekasvatukseen.

7.2 Tutkimuksen rajoitukset ja vahvuudet

Tutkimuksen luotettavuutta paransi metodologinen triangulaatio eli eri tutkimusmenetelmien yhteiskäyttöä. Mittarin puutteellisuus kuitenkin rajoitti monipuolisten testien käyttöä, sillä se ei juurikaan sisältänyt esimerkiksi järjestysasteikollisia kysymyksiä. Kyselylomakkeessa tai saatekirjeessä olisi voinut myös avata joitain tutkimuksen kannalta olennaisia käsitteitä. Esimerkiksi kysymyksessä 17 viitataan ”materiaaleihin”. Epäselväksi kuitenkin jää, minkälaisia materiaaleja kasvattajahenkilökunta kokee tarvitsevänsä. Joidenkin vastaajien osalta kysely oli myös täytetty huolimattomasti tai vain osittain. Tämä tekeekin Hirsjärven ym. (2009, 182) havaintoa siitä, että kyselytutkimuksen heikkoutena on se, ettei tutkija voi olla varma, kuinka huolellisesti ja rehellisesti vastaajat ovat kyselyyn vastanneet. Tutkimuksessa kerätty aineisto oli myös melko pieni, jolloin sen yleistettävyyden rajoittunut. Lisäksi kyseiseen aiheeseen liittyviä aiempia tutkimuksia ei juurikaan löytynyt, jolloin oli haastavaa luoda hypoteeseja.

Sähköisen kyselylomakkeen vahvuus on, että aineisto on mahdollista kääntää suoraan tiedostoksi. Tällöin lyöntivirheitä ei pääse tapahtumaan. (Valli 2010, 113.) Tutkimuksessa valittiin sellainen kyselylomakeohjelma, joka on käännettävissä suoraan IBM SPSS Statistics 22 -ohjelmistoon. Joidenkin kysymysten osalta aineistoa ei kuitenkaan ollut mahdollista kääntää suoraan aineis-

toksi, jolloin aineisto jouduttiin kääntämään tiedostoksi käsin kirjatun. Lyöntivirheiden mahdollisuus on tässä tapauksessa siis suurempi.

Tutkimuksen vahvuutena on, että kyselylomake suunniteltiin mahdollisimman helpoksi täyttää. Tämä voi vaikuttaa kyselyyn vastanneiden ja huolimattomasti täytettyjen kyselyiden määrään. Lisäksi kyselylomake pilotoitiin, jolloin sen toimivuutta pääsi arvioimaan ennen toteutettavaa tutkimusta. Tutkimuksen vahvuus on myös se, että aineisto oli kerätty kahdelta paikkakunnalta. Tällöin voidaan vertailla kahden paikkakunnan tuloksia ja niiden mahdollisia eroja. Lisäksi se parantaa tutkimuksen yleistettävyyttä, vaikka otoskoko jäikin melko pieneksi. Tutkimukseen osallistui sekä kunnallisia että yksityisiä päiväkotia, jolloin saadaan näkökulmaa aiheeseen kaikenlaisista päiväkodeista. Tutkittaviin sisällytettiin kaikki kasvattajajäsenet, jolloin kyselyyn vastasivat työntekijät erilaisilla koulutustaustoilla. Kaikki koulutustasot olivatkin tutkimuksessa edustettuina. Tämä tuo tutkimukseen eri näkökulmia ja monipuolisen kuvan päiväkotiympäristössä toteutuvasta tunne- ja musiikkikasvatuksesta.

7.3 Jatkotutkimustarpeet

Tässä tutkimuksessa päästiin vasta pintapuolisesti tutustumaan musiikin ja tunnekasvatuksen yhdistämisen hyötyihin. Lisätutkimukselle olisi siis tarvetta. Lisätutkimusta kaivattaisiin siitä, tehostaako musiikin hyödyntäminen tunnekasvatuksessa lasten tunnetaitojen kehitystä. Tätä voitaisiin tutkia esimerkiksi musiikkipainotteista tunnekasvatusmateriaalia hyödyntämällä päiväkotiryhmissä ja vertaamalla alkutuloksia materiaalin käytön jälkeisiin tuloksiin. Olisi myös mielenkiintoista selvittää, onko musiikin hyödyntämisellä tunnekasvatuksessa todella yhteyttä lasten kykyyn samaistua toisten tunteisiin ja mahdollisesti empatian kehittymiseen. Lisäksi olisi mielenkiintoista saada lisää tietoa siitä, kehittääkö musiikki lasten kykyä myös nimetä ja tunnistaa omia tunteita.

Markkinoilla ei myöskään ole musiikkipainotteista tunnekasvatusmateriaalia. Musiikki saattaa olla joidenkin tunnekasvatusmateriaalien harjoitteissa välineenä, mutta ei kuitenkaan pääroolissa. Jos tällainen musiikkipainotteinen

tunnekasvatusmateriaali olisi, olisi mielenkiintoista vertailla, minkälaisia vaikutuksia sillä on lasten tunnetaitoihin verrattuna aiempiin tunnekasvatusmateriaaleihin.

LÄHTEET

- Ahonen, H. 1997. Musiikki sanaton kieli. Musiikkiterapian perusteet. Helsinki: Hakapaino.
- Ahonen-Eerikäinen, H. 2000. Musiikki – sisäisen maailman symboli. Teoksessa T. Heikkilä, L. Paloheimo ja I. Taipale (toim.) *Mieli ja taide*. Vantaa: Printway, 97-100.
- Ahonen-Eerikäinen, H. 1997. Musiikin maailmasta mielen maisemiin. Teoksessa M. Kaikkonen & S. Mattila (toim.) *Musiikki ja mielen mahdollisuudet*. Helsinki: Punamusta, 55-70.
- Brackett, M.A. & Rivers, S.E. 2014. *Transforming Students' Lives with Social and Emotional Learning*. Yale University.
- Cefai, C., Ferratio, E., Cavioni, V., Carter, A. & Grech, T. 2014. Circle time for social and emotional learning in primary school. *Pastoral Care in Education: An International Journal of Personal, Social and Emotional Development*, 32:2, 116-130.
- Denham, S.A., Bassett, H., Mincic, M., Kalb, S., Way, E., Wyatt, T & Segal. Y. 2012. Social-emotional learning profiles of preschoolers' early school success: A person-centered approach. *Learning and Individual Differences*. 22: 2012, 178-189.
- Eerola, T. & Saarikallio, S. 2010. Musiikki ja tunteet. Teoksessa J. Louhivuori & S. Saarikallio (toim.) *Musiikkipsykologia*. Jyväskylä: Atena, 259-278.
- Egger, H.L. & Angold, A. 2006. Common emotional and behavioral disorders in preschool children: presentation, nosology, and epidemiology. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 47:3/4, 313-337.
- Ervasti, M., Muhonen, S. & Tikkanen, R. 2013. Säveltämisen monet mahdollisuudet musiikkikasvatuksessa. Teoksessa M-L. Juntunen, H.M. Nikkanen & H. Westerlund (toim.) *Musiikkikasvattaja. Kohti reflektiivistä käytäntöä*. Juva: Bookwell, 246-291.
- Finlex. 19.1.1973/36. Laki lasten päivähoidosta.

- <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036>. Luettu 15.4.2015.
- Haapsalo, T. & Kirkkopelto, K. 2013. Mollit: Hyvällä mielellä vai pahalla päällä – tunteet taidoiksi. Helsinki: Premedia.
- Heikkilä, T. 2004. Tilastollinen tutkimus. 5., uudistettu painos. Helsinki: Edita Prima.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja Kirjoita. Vantaa: Tummavuoren kirjapaino.
- Hongisto-Åberg, M., Lindeberg-Piironen, A. & Mäkinen, L. 1998. Musiikki varhaiskasvatuksessa. Hip hoi, musisoi!. 3. painos. Tampere: Tammer-Paino.
- Huotilainen, M. 2013. Musiikin oppimisen erityisyys neurotieteen näkökulmasta. Teoksessa P. Jordan-Kilki, E. Kauppinen & E. Korolainen-Viitasalo (toim.) Musiikkipedagogin käsikirja. Vuorovaikutus ja kohtaaminen musiikinopetuksessa. Tampere: Suomen Yliopistopaino, 97-113.
- Ilkka.fi. 2015. Musiikkiluokat lopetetaan Seinäjoella.
<http://www.ilkka.fi/uutiset/maakunta/musiikkiluokat-lopetaan-sein%C3%A4joella-1.1767935>. Luettu 17.4.2015.
- Jalovaara, E. 2005. Tunnetaidot tiedon rinnalle kasvatuksessa. Tampere: Pilot-kustannus.
- Juvonen, A., Lehtonen, K. & Ruismäki, H. 2012. Musiikki vahvistaa uskoa omaan menestymiseen myös muissa aineissa – Musiikkiharrastus ja oppilaiden suhtautuminen koulun oppiaineisiin. Musiikkikasvatus. The Finnish Journal of Music Education (FJME). 1: 2012. Vol. 15.
- Kaisto, L., Muhonen, S. & Peltola, S. 2012. Musiikin mestarit 1-2. Opettajan kirja. 5. painos. Keuruu: Otavan Kirjapaino.
- Kerola, K., Kujanpää, S. & Kallio, A. 2007. Tunteesta tunteeseen – ihmismielen tarinat kuvin ja sanoin. Keuruu: Otavan Kirjapaino.
- Kullberg-Piilola T. 2005. Miksi tunnetaitoja tarvitaan?. Teoksessa A. Peltonen & T. Kullberg-Piilola. Tunnetaitoja perheille ja kasvattajille. Saarijärvi: Saarijärven Offset. 18-35.

- Kurkela, K. 1997. Musiikki ja itsen kohtaaminen. Teoksessa M. Kaikkonen & S. Mattila (toim.) Musiikki ja mielen mahdollisuudet. Helsinki: Punamusta, 7-25.
- Lehtonen, K. 1989. Musiikkiterapian teoreettisesta perustasta. Teoksessa K. Lehtonen (toim.) Musiikki terveyden edistäjänä. Juva: WSOY:n graafiset laitokset, 26-37.
- Metsämuuronen, J. 2009. Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä. 2. painos. 4.laitos. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino.
- MLL. 2013. Reilusti ryhmässä. Harjoittelemalla sosiaalisten taitojen taitureiksi. Helsinki: Miktor. <http://mll-fi-bin.directo.fi/@Bin/798d9d488d96ffed0c55701af5c64380/1430321703/application/pdf/24230585/muumi-vihko%20pk.pdf>. Luettu 17.4.2015.
- Nawrot, E.S. 2003. The Perception of emotional expression in music: evidence from infants, children and adults. Society for Education, music and Psychology Research vol 31 (I). 75-92.
- Nolen-Hoeksema, S., Fredrickson, B.L., Loftus, G.R. & Wagenaar, W.A. 2009. Atkinson & Hilgard's Introduction to Psychology. 15. painos. Andover: Wadsworth/Cengage Learning.
- Nurmi, J-E., Ahonen, T., Lyytinen, H., Lyytinen, P., Pulkkinen, L. & Ruoppila, I. 2014. Ihmisen psykologinen kehitys. 5., uudistettu painos. Juva: Bookwell.
- Opetushallitus. 2014. Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet. http://www.oph.fi/download/163781_esiopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf. Luettu 15.4.2015.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. 24.2.2015. Hallituksen esitys eduskunnalle varhaiskasvatuslaiksi ja arvonlisäverolain 38 §:n muuttamisesta. http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Koulutus/koulutuspolitiikka/vireilla_koulutus/varhaiskasvatus/liitteet/Esitysluonnos_varhaiskasvatuslaiksi_ja_laiksi_arvonlisaverolain_38_x_muuttamisesta_24-2-2015.pdf. Luettu 15.4.2015.

- Peda.net. 2000. Musiikin harrastaminen ja lasten henkinen kehitys.
http://peda.net/veraja/piesko/pietarin_suomalainen_musiikki-instituutti/tutkimustietoa. Luettu 26.4.2015.
- Peltonen, A. 2005. Empatia. Teoksessa A. Peltonen & T. Kullberg-Piilola. Tunnetuksi: tunnetaitoja perheille ja kasvattajille. Saarijärvi: Saarijärven Offset, 71-81.
- Peltonen, A. 2005. Tunnetaidot ovat kaikkien ulottuvilla. Teoksessa A. Peltonen & T. Kullberg-Piilola. Tunnetuksi - tunnetaitoja perheille ja kasvattajille. Saarijärvi: Saarijärven Offset, 12-17.
- Psykologien kustannus Oy. 2012. Askeleittain. Sosiaalista kehitystä ja tunnetaitoja tukeva opetusohjelma. Opettajan opas. Jyväskylä: Bookwell.
- The Royal Conservatory. 2014. Your Child's Development: Music Study may be the Best Tool. The Benefits of Music Education.
- Ruokonen, I. 1997. Eräiden kuusivuotiaiden lasten empaattisuus ja prososiaalisuus sekä eheyttävään taidekasvatuohjelmaan liitetyn musiikin yhteydet lasten empaattisuuteen ja prososiaalisuuteen. Lisensiaatintutkielma. Sibelius-Akatemia.
- Ruokonen, I. 2012. Lapsen musiikillinen maailma. Teoksessa E. Hujala & L. Turja (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. 2.painos. Juva: Bookwell, 122-135.
- Saarikallio, S. 2010. Musiikin tunnerkitykset arkielämässä. Teoksessa J. Louhivuori & S. Saarikallio (toim.) Musiikkipsykologia. Jyväskylä: Atena, 279-293.
- Schellenberg, E.G. 2004. Music Lessons Enhance IQ. Psychological Science. 8:2004, Vol. 15, 511-514.
- Sinkkonen, J. 1997. Musiikin merkitys lapsen kehityksessä. Teoksessa M. Kaikkonen & S. Mattila (toim.) Musiikki ja mielen mahdollisuudet. Helsinki: Punamusta, 41-54.
- Stakes. 2005. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino.
- Surakka, A-K. 2013. Lasten tunnetaidot päiväkodissa. 5-vuotiaat ja Tunnetuksi-ohjelma. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto.

- Thompson, W.F., Schellenberg, E.G. & Husain, G. 2004. Decoding Speech Prosody: Do Music Lessons Help? *Emotion* 4 (1), 46-64.
- Tuomi, J. & Sarajarvi, A. 2011. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 7. uudistettu laitos. Helsinki: Tammi.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2012. Hyvä eettinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje (2012).
http://www.etiikanpaivat.fi/sites/etiikanpaiva.fi/files/htk_ohje_verkko14112012.pdf. Luettu 16.1.2015.
- Uusikylä, K. 2000. Voiko luovuutta opettaa?. Teoksessa P. Kansanen & K. Uusikylä (toim.) *Luovuutta, motivaatiota, tunteita. Opetuksen tutkimuksen uusia suuntia*. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino, 42-55.
- Valli, R. 2010. Kyselylomaketutkimus. Teoksessa J. Aaltola & R. Valli (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle*. 3. uudistettu ja täydennetty painos. Juva: WS Bookwell. 103-127.
- Vartiovaara, I. 2006. Musiikin valtava voima.
http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=onn00010&p_teos=onn&p_selaus=. Luettu 17.4.2015.
- Vygotsky, L.S. 1978. *Mind In Society. The Development of Higher Psychological Processes*. Cambridge: Harvard University Press.
- Väkevä, L. 1999. Musiikin merkitys ja musiikkikasvattajuus David J. Elliottin praksiallisessa musiikkikasvatusfilosofiassa. Lisensiaattityö. Oulun yliopisto. <http://www.edu oulu.fi/muko/lvakeva/Lisuri/sisallys.htm>.
- Yazejian, N. & Peisner-Feinberg, E. 2009. Effects of a preschool music and movement curriculum on children's language skills. *NHSA Dialog* 12 (4), 327-341.
- Yle.fi. 2012. Lasten hätä lisääntynyt säästöjen myötä.
http://yle.fi/uutiset/lasten_hata_lisaantynyt_saastojen_myota/6280046.
Luettu 17.4.2015.

Yrtti, A. 2011. Structural Factors In Preschool Children's Emotional Expression In Music. Master's Thesis. Jyväskylän yliopisto.

<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/27242/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-2011062911086.pdf?sequence=1>. Luettu 17.4.2015.

LIITTEET

Liite 1. Kyselylomake

Musiikki välineenä varhaiskasvatusikäisten tunnekasvatuksessa sivu (1/3)

Vastaajan tiedot

1. Sukupuoli

nainen mies en halua vastata

*

2. Ikä

alle 20 vuotta 21-30 vuotta 31-40 vuotta 41-50 vuotta 51-60 vuotta 60 vuotta täyttäneet

*

3. Koulutus

Ito/yliopisto, maisteri Ito/yliopisto, kandidaatti Ito/lastentarhanopettajaopisto Ito/amk, sosionomi lastenhoitaja lastenohjaaja muu

*

4. Valmistumisvuosi

*

5. Työvuoteni koulutustani vastaavassa työnkuvassa

Alle 1 vuosi 1-5 vuotta 5-10 vuotta 10-20 vuotta yli 20 vuotta

*

6. Päiväkoti, jossa työskentelen on

Seinäjoella Jyväskylässä

*

7. Päiväkoti, jossa työskentelen on

kunnallinen yksityinen

*

8. Päiväkodin painopistealueet (tavoitteet tai toiminnan painotukset, joita päiväkodin kaikki ryhmät toteuttavat)

*

9. Työskentelemässäni lapsiryhmässä on erityistarpeita

kyllä ei

*

Jos vastasit edelliseen kyllä, minkälaisia?

Musiikki välineenä varhaiskasvatusikäisten tunnekasvatuksessa sivu (2/3)

Tunnekasvatus

10. Toteutetaanko lapsiryhmässänne tunnekasvatusta? (Voit halutessasi valita useamman vaihtoehdon)

- * kyllä, toteutetaan tietoisesti
 ehkä, saattaa tapahtua tiedostamatta
 ei

Jos toteutetaan tietoisesti, miten?

Jos toteutetaan ehkä tiedostamatta, miten?

11. Jos ryhmässänne hyödynnetään jotain tunnekasvatusmateriaalia, mitä? (Voit halutessasi valita useamman vaihtoehdon)

- Askeleittain
- Tunnemuksu ja Mututoukka
- Tunteesta tunteeseen

Muu, mikä?

12. Jos lapsiryhmässänne on hyödynnetty tunnekasvatusta, oletko havainnut kehitystä lapsen/lasten (Voit halutessasi valita useamman vaihtoehdon)

- * tunteiden ilmaisussa
- tunteiden säätelyssä
- tunteiden nimeämisessä
- vuorovaikutustaidoissa
- toisen tunteisiin samaistumisessa
- en ole havainnut kehitystä

Muu, mikä?

13. Hyödynnetäänkö tunnekasvatuksessa musiikkia?

kyllä ei

- *

Jos kyllä, miten?

Musiikki välineenä varhaiskasvatusikäisten tunnekasvatuksessa sivu (3/3)

Musiikkikasvatus

14. Hyödynnetäänkö lapsiryhmässä eri musiikkikasvatuksen työtapoja? (Voit halutessasi valita useamman vaihtoehdon)

- Kuunteleminen
- Laulaminen
- Soittaminen
- Musiikkiliikunta
- Musiikkimaalaus
- Musiikkitarinat

Muu, mikä?

15. Yhdistetäänkö musiikkia lapsiryhmänne päivän muihin toimintoihin?

Kyllä Ei

*

Jos kyllä, miten?

16. Hyödynnetäänkö lapsiryhmässä tiettyä musiikkikasvatuksen suuntausta? (Voit halutessasi valita useamman vaihtoehdon)

- * Suzuki
- Kodály
- Jaques-Dalcroze
- Carl Orff -Schulwerk
- emme hyödynnä tiettyä suuntausta

Muu, mikä?

17. Mitä koet tarvitsevasi lisää musiikin hyödyntämiseen lapsiryhmässäsi? (Voit halutessasi valita useamman vaihtoehdon)

- * koulutusta

soittimia

materiaaleja

en koe tarvitsevani mitään

en osaa sanoa

Muu, mikä?

Liite 2. Kyselomakkeen nettilinkin yhteydessä lähetetty saatekirje

Hyvä päiväkodin kasvattajahenkilökunnan jäsen,

Olen Jyväskylän yliopiston varhaiskasvatuksen opiskelija Riika Eloranta ja olen tekemässä kandidaatin tutkielmaani. Tutkielman aiheena on Musiikki väli-
neenä varhaiskasvatusikäisten tunnekasvatuksessa (tutkimussuunnitelma sähköpostin liitteenä). Tämä tutkimus on osa kandidaatin tutkielmaa, ja sen on tarkoitus kartoittaa päiväkotien tunnekasvatuksen ja musiikkikasvatuksen menetelmiä ja niiden yhdistämistä. Aineisto kerätään sähköisellä kyselylomakkeella Seinäjoen ja Jyväskylän päiväkodeista. Kysely on suunnattu **kaikille kasvattajahenkilökunnanjäsenille**. Olen saanut tutkimusluvan sekä Seinäjoen (11.2.2015, tutkimuslupa sähköpostin liitteenä) että Jyväskylän (20.2.2015) kaupungin varhaiskasvatuspalveluilta. Lisäksi olen saanut tutkimusluvan xxx päiväkodilta. Aineistoa hyödynnetään vain tässä kyseisessä Jyväskylän yliopiston varhaiskasvatuksen kandidaatin tutkielmassa. Kyselyyn vastataan täysin anonymisti ja aineistoa käsitellään alusta loppuun luottamuksellisesti.

Kyselylomakkeessa tiedustellaan:

- yleisiä tietoja työntekijästä ja päiväkodista
- tietoja lapsiryhmässä toteutetusta tunnekasvatuksesta
- tietoja lapsiryhmässä toteutetusta musiikkikasvatuksesta

Kyselylomakkeen täyttämiseen menee aikaa vain noin 10 minuuttia.

Vastaamalla oheiseen kyselylomakkeeseen **perjantaihin 13.3.2015 mennessä** annatte luvan käyttää lomakkeen tietoja tutkimustarkoitukseen. Osallistuminen tutkimukseen on täysin vapaaehtoista.

Linkki sähköiseen kyselylomakkeeseen: <https://korppi.jyu.fi/kotka/survey/answering/resultHandler.jsp?gid=14640&questionnaireid=14640>

Jos ongelmia vastauslinkin kanssa ilmenee, toivon, että otatte minuun yhteyttä.

Kiitos vastauksistanne ja osallistumisestanne jo etukäteen!

Ystävällisin terveisin,

Riika Eloranta, opiskelija

Jyväskylän yliopisto,

Kasvatustieteen tiedekunta,

Varhaiskasvatus

(sähköpostiosoite)

(puhelinnumero)